

Αρμένιοι

Καλό Καλοκαίρι!

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 28^{ος} • ΦΥΛΛΟ 109^ο • ΑΠΡΙΛΙΟΣ, ΜΑΪΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2023 • ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ • ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Καλό καλοκαίρι!

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Αρμενιανών και η «Ελευθερόπολις» εύχονται στους Αρμενιανούς όπου γης, καλό καλοκαίρι και καλές διακοπές που να περιλαμβάνουν επίσκεψη στο ιστορικό και πανέμορφο χωριό μας, που τόσο νοσταλγούμε όταν είμαστε μακριά του, με υγεία, διασκέδαση και επιστροφή στα ήθη και έθιμά μας!

Εκδηλώσεις του Συλλόγου Αρμενιανών «Ο Κριτοβουλίδης»

20 Χρόνια

«Ο Κριτοβουλίδης» με στέγν

Ο σύλλογος Αρμενιανών «ο Κριτοβουλίδης» καλεί όλους τους Αρμενιανούς και φίλους να γιορτάσουμε τη συμπλήρωση των 20 χρόνων από την απόκτηση των γραφείων του, την Κυριακή 18 Ιουνίου στις 11:00 στην οδό Αριστείδου 8, στα γραφεία του συλλόγου στην Αθήνα.

Καλοκαιρινό «Αντάμωμα» των Αρμενιανών

Ο πολιτιστικός σύλλογος Αρμένων και ο σύλλογος Αρμενιανών Χανίων «ο Κριτοβουλίδης» καλούν όλους τους Αρμενιανούς και φίλους σε ένα καλοκαιρινό «Αντάμωμα» την Παρασκευή 11 Αυγούστου στο γήπεδο του μπάσκετ των Αρμένων. Καλή αντάμωση.

Πανελλαδικά αποτελέσματα Εκλογές Μάη 2023

Στο 99,59% της επικράτειας
08:18 ώρα Ελλάδος (22/5/2023)

ΝΔΑ 40,79%
146 έδρες

ΣΥΡΙΖΑ 20,07%
71 έδρες

ΠΑΣΟΚ 11,46%
41 έδρες

ΚΚΕ 7,23%
26 έδρες

Λοιπά: 16,00%
16 έδρες

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2023

Στρατόπεδο νεοσυλλέκτων της Κορίνθου

Φωτογραφία από το στρατόπεδο νεοσυλλέκτων της Κορίνθου, το μακρινό 1967. Από αριστερά: Βασμουλάκης Γιάννης, οι αιώνηστοι Βασμουλάκης Δημήτρης, Τερεζάκης Γιάννης και Τσακίρακης Κωστής, και οι Λαμπαθάκης Βασίλης και Μαντιωνανάκης Στέλιος.

Στο τεύχος που έχετε στα χέρια σας, μπορείτε να διαβάσετε...

- ❖ **σελ. 2:** Είναι οι όρνητες ζώα συντροφιάς; του **Χρήστου Ι. Τερεζάκη**
- ❖ **σελ. 3:** Ψυχοθεραπευτικά ή αλλιώς Ζόρκισμα, της **Μαρίας Μπούκλη**
- ❖ **σελ. 4 & 5:** Πασχαλιάτικες γιορτές -Πρωτομαγιά
- ❖ **σελ. 6 & 7:** Οι εξελίξεις στους Αρμένους τον περασμένο αιώνα από το βιβλίο του **Στ. Φρεσκάκη** «Οι Αρμένιοι στο παρελθόν»
- ❖ **σελ. 8:** Οι πηγές των Αρμένων
- ❖ **σελ. 9:** Η γιορτή του Άη Γιάννη του Θεολόγου, της **Δήμητρας Καλλιβρετάκη**
- ❖ **σελ. 10 & 11:** «Ο Αποκόρωνα και οι Ανθρωποί του», των **Γιάννη Κ. Λεντάρη** και **Γιώργου Ι. Λεντάρη**
- ❖ **σελ. 12:** Ο Κάραβος και η Κερά..., του **Μιχάλη Ανδριανάκη**
- ❖ **σελ. 12:** Κρατούσε την σημαία ψηλά, του **Γιώργη Καπριδάκη**
- ❖ **σελ. 13:** Ψάρι σούπα, από το βιβλίο του **Στέλιου Αναστασιάδη**
- ❖ **σελ. 14:** Μνήμη Όλγας Τριαρίδη-Φρεσκάκη, του **Θανάση Τριαρίδη**
- ❖ **σελ. 14:** Αίτημα για μουσείο στους Αρμένους από τη ΛΑ.ΣΥ. Αποκορώνου
- ❖ **σελ. 15:** Θυμάμαι το παρελθόν-Ενεργώ στο παρόν -Οραματίζομαι το μέλλον, του **Παντελή Χίνου**
- ❖ **σελ. 15:** Μάνα, της **Έλσας Παυλάκη**
- ❖ **σελ. 15:** Οριοθέτηση Πηγών, αίτημα του Τοπικού Συμβουλίου & της Συνέλευσης Αρμένων για τις Πηγές
- ❖ **σελ. 16:** Κοινωνικά, Δωρεές στην εφημερίδα μας, Ειδήσεις από το χωριό μας

Σύλλογος Αρμενιανών «Ο Κριτοβουλίδης» Το νερό είναι κοινωνικό αγαθό

Ως διοικητικό συμβούλιο του πολιτιστικού συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «ο Κριτοβουλίδης» αισθανόμαστε την επιτακτική ανάγκη να τοποθετηθούμε πάνω στο ζήτημα του κοινωνικού αγαθού που αποτελεί το νερό.

Με αφορμή τις εξελίξεις, γύρω από την πρόσβαση στις πηγές των Αρμένων, επιδιώκουμε να δώσουμε ώθηση στις διεκδικήσεις των απαραίτητων έργων που θα αναβαθμίσουν τις υποδομές διαχείρισης των υδάτων ύδρευσης, αλλά και άρδευσης, και θα αναζωογονήσουν τις απαραίτητες τακτικές εργασίες συντήρησης. Αυτός ο

πολύτιμος πόρος πρέπει να αποτελεί πραγματικά κοινωνική ιδιοκτησία και ο λαός να απολαμβάνει φτηνό και ποιοτικό νερό. Το ίδιο ισχύει και για όλες τις τοποθεσίες πηγών και ποταμών που οφείλουν να είναι δημόσια προσβάσιμες, στη διάθεση των πολιτών και των υπηρεσιών που θα τις συντηρούν. Σε όλες αυτές τις προσπάθειες να μη μπει κανένα εμπόδιο και να επιδιώξουμε την αξιοποίηση προς όφελος του ανθρώπου και όχι με γνώμονα τα κέρδη και τις επενδύσεις.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Είναι οι όρνιθες ζώα συντροφιάς;

γράφει ο **Τερεζάκης Χρήστος του Ιωάννη**

Απ' όσο παιδί θυμάμαι τον εαυτό μου είχαμε κότες στην ταράτσα του σπιτιού μας. Κάθε καλοκαίρι όταν επιστρέφαμε από το χωριό στην Αθήνα η μητέρα μου έφερνε 2-3 καινούργιες αφού οι παλιές είχαν λιγοστέψει. Γι αυτήν, συμπεραίνω σήμερα, οι κότες ήταν το κομμάτι του αγαπημένου της χωριού που μπορούσε να πάρει μαζί της στη μεγάλη πόλη. Είναι καλοκαίρι λοιπόν, μέσα της δεκαετίας του 1970, και δυστυχώς για κάποιο λόγο υπάρχει μια ψυχρότητα στη σχέση των γονιών μου. Ακόμα χειρότερα οι μέρες περνούν και κανείς δεν βάζει νερό στο κρασί του.

Έχουμε φάει για μεσημέρι κι η μητέρα μου αμίλητη χαράζει τις καρπουζόφλουδες οριζόντια, μετά κάθετα και τέλος περνώντας το μαχαίρι πιο βαθιά «ξυρίζει» όλη τη φλούδα για να προκύψουν αυτά τα καρπουζοψίκουλα, τροφή ιδιαίτερα αγαπητή στις κότες. Και ξαφνικά πετάγεται ο πατέρας μου:

-Κι αυτές τις κότες,... τι τις θέλεις; ...να τις σφάξεις!

Τι ήταν να το πει αυτό! Φουντωμένη η μητέρα μου του απαντάει:

-Τι να κάνω; ...Να σφάξω τις κότες; ... που μόνο αυτές με καταλαβαίνουν σ' αυτό το σπίτι!!!...

Είναι αλήθεια ότι η μητέρα μου περνούσε πολλή ώρα με την περιποίηση των ορνίθων, στις οποίες έδινε και το ελεύθερο κάποιες φορές, όταν έπινε τον καφέ της, να βολτάρουν ελεύθερα σ' όλη την ταράτσα με την προϋπόθεση βέβαια ότι δεν θα

πείραζαν τα λουλούδια, την άλλη μεγάλη αγάπη της. Μάλιστα εγώ για πάνω από 10 χρόνια κρημάτισα υπεύθυνος σταριού, καλαμποκιού αλλά και πριονιδιού, που όταν το έριχνε στο κοτέτσι η μητέρα μου, οι κότες είχαν γιορτή.

Αλλά ανάμεσα τους από καιρό είχαμε δει ότι υπήρχε μια κότα με ιδιαίτερη συμπεριφορά, που ήθελε συνέχεια να βρίσκεται κοντά μας. Δεν έδειχνε να φοβάται, δεν έδειχνε να ζητάει τα ψίκουλα μας, τολμώ να πω σήμερα. Κι εμείς την είχαμε ξεχωρίσει και την σχολιάζαμε με τη μητέρα μου, μόνο αυτή. Τότε, λίγο καιρό πριν κλείσουν τα σχολεία κάλεσαν εμένα κι έναν συμμαθητή και καλό μου φίλο να περάσουμε «περιοδεύον» (συμβούλιο επιλογής οπλιτών εκείνο τον καιρό). Ο φίλος μου έπεισε τους γονείς του να κοιμηθεί την παραμονή στο σπίτι μου «γιατί το σπίτι του Χρήστου είναι πιο κοντά στο Ρουφ». Σχολείο δεν θα πηγαίναμε.

Κοιμηθήκαμε στην ταράτσα και το πρωί αφού το ραντεβού με τη στρατολογική υπηρεσία αργούσε πολύ παίρναμε πρωινό με κάθε επισημότητα. Η μητέρα μου δεν θ' ανέβαινε επάνω κι έτσι τάισα και ελευθέρωσα εγώ τις κότες για τη βόλτα τους. Ήθελα βρε αδερφέ να κάνω κι εγώ εντύπωση σ' έναν αμιγώς Αθηναίο. Να μην τα πολυλογώ η συγκεκριμένη κότα ήλθε κάτω απ' το ανοιχτό παράθυρο και μ' ένα πέταγμα βρέθηκε να πατάει στο κάτω μέρος του ξύλινου κουφώματος. Το τραπέζι με τους καφέδες μας ακουμπούσε στο τοίχο του παράθυρου και το πουλί με πολύ αργές κινήσεις πάτησε πάνω του. Ο Αποστόλης δυνάμωσε τη μουσική, θεωρώντας ότι η μουσική έπαιζε ρόλο στη συμπεριφορά του. Εγώ δεν είχα και δεν έχω ξαναδεί το συγκεκριμένο βλέμμα σε όρνιθα, τα κεφάλια μας ήταν σε απόσταση 70 εκατοστών στο ίδιο ύψος. Ακουγόταν επίσης ένα πολύ ήρεμο και σιγανό κοκοκό, σαν γουργουρητό. Κανένας φόβος, απλά περίμενε την αντίδραση μας, κι όσο δεν την έβλεπε έκανε εκείνη την επόμενη κίνηση της.

Όμως ήμουν ανήσυχος. Δεν παύουν οι κότες να είναι απρόβλεπτα ζώα, και η συγκεκριμένη από ώρα πατούσε σε φρεσκοσιδερωμένο τραπεζομάντηλο. Έτσι με την έξω πλευρά της παλάμης μου και προς μεγάλη απογοήτευση του φίλου μου, έσπρωξα απαλά το πουλί να φύγει απ' το

τραπέζι. Αργά το βράδυ διηγήθηκα στη μάνα μου το περιστατικό. Γέλασε αλλά δεν σχολίασε.

Πέρασε εκείνη η χρονιά ήρθε πάλι το καλοκαίρι. Όπως είπα νέες κότες ερχόντουσαν στην Αθήνα αφού οι παλιές εξαφανιζόντουσαν. Η όρνιθα μας όμως, ας την πούμε έτσι, κάνοντας χρήση της σκανδαλώδους εύνοιας της μητέρας μου έμενε πάντα πίσω στη θλιβερή αυτή επετηρίδα και βολτάριζε στην ταράτσα μέχρι που γέρασε κι άρχισε να κουτσαίνει. Τότε η μητέρα μου την έδωσε σε κάποιον γνωστό μας που είχε εξοχικό στο Γραμματικό με τη συμφωνία αυτός ν' αφήσει την κότα ελεύθερη στο δάσος.

Το επόμενο καλοκαίρι μας περίμεναν οι πανελλαδικές μας. Ξεμπερδέψαμε και λίγο πριν τις 20 Σεπτεμβρη φύγαμε κάμποσοι συμμαθητές μαζί για Κυκλάδες. Όταν μετά από 10 μέρες επέστρεψα έπεσα πρώτα πάνω στον πατέρα μου, είπαμε κάποιες κουβέντες και συνοπτικά με ενημέρωσε πως στην ταράτσα δεν υπάρχουν πια κότες. Ανέβηκα να βεβαιωθώ. Είδα το κοτέτσι με την πόρτα μόνιμα ανοικτή, τώρα φιλοξενούσε κάποιες εφεδρικές γλάστρες και κάτι ντανιασμένα τούβλα. Αργότερα είδα και τη μητέρα μου, συζητήσαμε για τα πάντα αλλά όχι για τις κότες.

Την μητέρα μου δεν την είχαν πάρει τα χρόνια και η υγεία της ήταν πολύ καλή. Ούτε η γειτονιά διαμαρτυρόταν γι αυτές - πράγμα που έγινε με τον κόκορα που γι αυτό και δεν συμπλήρωσε 3 μήνες στην Αθήνα. Σήμερα καταλήγω ότι είχε διαπιστώσει την αντίφαση. Δεν μπορείς να προορίζεις τέτοιο τέλος για πλάσματα που η παρουσία τους σε ευχαριστεί.

Τα θυμήθηκα όλα αυτά τις προάλλες όταν στο τέλος των ειδήσεων ιδιωτικού καναλιού, μία απ' τις τελευταίες ειδήσεις ήταν ένα φιλμάκι από κάποια σχολή εκπαίδευσης ορνίθων στη Γερμανία, απ' αυτές τις ειδήσεις που βάζουν τα κανάλια στο τέλος μήπως και μειώσουν το βαθμό κατάθλιψης του δελτίου. Εκεί λοιπόν έβλεπες κότες να περνούν μια σειρά πασσάλων, τον πρώτο απ' τα δεξιά τον δεύτερο απ' τα αριστερά τον τρίτο πάλι απ' τα δεξιά, έκαναν αυτό που σε αθλητικές δραστηριότητες ονομάζεται σάλομ.

Στο δια ταύτα. Στο ερώτημα του τίτλου η δική μου απάντηση είναι αδιαπραγμάτευτα ναι. Τι πάει να πει έχουν αστείο τρέξιμο, αστείο κακάρισμα και λερώνουν; Ποιο κατοικίδιο δεν θέλει τη φροντίδα του; Και το πράγμα δεν τελειώνει εδώ. Όποιο βοσκόρωτήσετε θα σας πει ότι κάποια ζωντανά του ξεχωρίζουν, έχουν προσωπικότητα όπως θα έλεγαν οι κάτοχοι σκύλων και γάτων. Τα ίδια θα σας πουν οι παλιοί χωριανοί που πρόλαβαν τα γαϊδουράκια και τα άλογα. Και δείτε την απίστευτη

Συνέχεια στη σελίδα 14

Η "Ε" ενημερώνει ότι η ύλη για το επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 25/08/2023.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου
Αρμενιανών Χανίων
«Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»
Εκδίδεται με τη συνεργασία
της Τοπικής Κοινότητας Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Εκδίδεται και διευθύνεται
από συντακτική επιτροπή.

Δωρεές στον Τραπεζικό λογαριασμό
Εθνικής Τράπεζας
GR9001101560000015676103433

Εκδότης-Διευθυντής:

Γιάννης Σ. Τσακίρακας
Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. 210-99.16.613
Email: itsakir@otenet.gr
www.armenoi.gr
ISSN 1109-3056

Ψυχοθεραπευτικά ή αλλιώς Ξόρκισμα

γράφει η **Μπούκλη Μαρία**, όπως το δημοσίευσε στη σελίδα της στο facebook

Ένα δροσερό μελετάκι ανασπώνει τα τσουλούφια μου και τα αυτιά της πιστής Δάφνης, διώχνει τη ζέστη που καταλαγιάζει και προσπαθεί να απομακρύνει τη μάστιγα του καλοκαιριού, τα κουνούπια.

Θα προτιμούσα να άκουγα μόνο τον διαρκή αίνο των τζιτζικιών, μα ένα τρακτέρ σβαρνίζει πρόχειρα τα αγριόχορτα στο διπλανό χωράφι (για τον κίνδυνο της πυρκαγιάς -πράγμα πολύ πιθανό κάθε χρόνο, άλλωστε έχουμε καεί αρκετές φορές).

Αν γράφω σήμερα, είναι για να ευμενίσω ένα κομμάτι παρελθοντικού χρόνου, της πρώτης παιδικής ηλικίας, να βγεί έξω στο φως της σελίδας μου, αφού η ψυχανάλυση δεν έγινε ποτέ όταν χρειαζότανε και τώρα είμαστε πολύ μεγάλοι και «έξυπνοι» για να αφεθούμε στα χέρια της.

Ας αφεθώ λοιπόν στο Δίκτυο, με το μάτι του Δορυφόρου να μετρά την πίκρα μου, που δε σίγασε ποτέ μάλλον.

Περπάτησα στα 5 μου!!

Η ζωή μου χρωστά τα βήματα πέντε ολόκληρων χρόνων, τα βήματα που δεν έγιναν, ενός μικρού παιδιού στο Ασκύφου. Θα μπορούσε ναταν βήματα στην αυλή του σπιτιού μας ή βήματα προς το σπίτι της γιαγιάς Ζαμπιάς ή των θείων μου. Θα μπορούσε ναταν παιχνιδοβήματα, κυνηγητού ή κρυφτού, τρεχαλητά στην ανηφόρα προς το σπίτι των Ρεμπούληδων ή στα Καρκαβατσιανά ή ίσως προς το καφενείο του πατέρα.

Είναι μάλλον η απουσία αυτών των βημάτων, που με κάνει αεικίνητη τώρα, που προσπαθώ να ανέβω στα βουνά (άσχετο αν δεν είναι εύκολο), να τρέχω ακόμα και με τη γάτα ή τη σκύλα μου, να περπατώ στο Βόλο ανιχνεύοντας δρομάκια, να επινωώ διαδρομές στην Πάλτση και να σχεδιάζω το χειμώνα να γίνω μέλος ενός ομίλου που διαβαίνει το Πήλιο, (αφού δε ζω στα Χανιά για να διαβώ στις Μαδάρες).

Το πρόβλημα της υγείας μου ήταν κοινό και σύννητες, κάτι που διορθώνεται με την τοποθέτηση μιας «πάνας» στα πόδια του μωρού (όταν διαγιγνώσκεται νωρίς ως συγγενές εξάρθημα του ισχίου).

Μα εκείνη την εποχή, δε γινότανε κλινική εξέταση στα μωρά. Μετά τον τοκετό συναντούσαμε γιατρό μόνο αν αρρωσταίναμε βαριά και δεν μπορούσαν τα πρακτικά των γριών θειάδων (που ήταν ας πούμε σαν τους σαμάνους) να μας γιατροπορέψουν.

Γεννήθηκα χειμώνα, Φλεβάρη, στους Αρμένους Αποκορώνου στο σπίτι των παππούδων από τη μάνα μας. Στο βορεινό παραθύρι ήταν ένα κρεβάτι με στρίποδες και τάβλες, εκεί είχε γεννηθεί κι ο αδερφός μου 2,5 χρόνια νωρίτερα. Πέρασαν οι πρώτοι μήνες με τα φασκιάματα, αυτά που κάνουν τα μωρά να μοιάζουν με μούμια ή το Λάζαρο. Τον

επόμενο χειμώνα ήταν που προσέξανε ότι για να βαδίσω έπρεπε να στηρίζομαι κάπου, (αφού το αριστερό ποδαράκι μου δεν είχε τη σωστή θέση στην άρθρωση του ισχίου), πράγμα που ειπώθηκε από το γιατρό στους Αρμένους -τον αείμνηστο Μιχελογιάννη-γιατρό από εκείνους τους παλπούς που υπηρέτησαν ολόκληρη επαρχία με ελάχιστη έως καθόλου αμοιβή.

Άρχισαν και οι επισκέψεις στους τότε γιατρούς των Χανίων, η τοποθέτηση μηχανισμών στα πόδια για να έχουν τη σωστή θέση μέχρι την ωρίμανση των οστών της λεκάνης κλπ κλπ.-γυψαρίσματα εφιαλτικά και η μάνα να με κουβαλάει στα χέρια. Μόνο η μάνα με ταξίδευε, ο πατέρας ποτέ, είχε παραδώσει τα όπλα, δούλευε στο καφενείο, με αγαπούσε φυσικά, αλλά δεν είχε το σθένος που είχε η 25χρονη τότε μητέρα μου. Ένα ταξί του Ροδάμη ή το λεωφορείο του Πυροβόλη ήταν τα μεταφορικά μέσα

Στη φωτογραφία, είμαι αυτό το μωρό του ενός χρόνου που κρατάει την πόρτα για να ισορροπήσει, η μάνα κρατά στη κούφια της λίγο αλάτι και πάει στο φούρνο, το Γιαννιό μας κάτι παίζει κι ο φίλος του θείου Σταύρου του Λεντάρη, αδερφού της μάνας μας, ο Αλέκος λιάζεται με το φανελλάκι. Ήταν οδηγός λεωφορείου κι αργότερα είχε ένα τροχαίο που τον έστειλε στον άλλο κόσμο.

για την πόλη, όταν δεν είχε χιόνι φυσικά.

Όλο αυτό το διάστημα που πήρε 4 χρόνια τελικά, ήμουν τον περισσότερο καιρό στο κρεβάτι, με τα λιγοστά μου παιχνίδια και την παρέα του αγαπημένου μου αδερφού, που βασάνιζα ώρες-ώρες. Είχα αναπτύξει μια κοφτερή γλώσσα, με μπηχτές όλο πίκρα και ζήλεια για το κάθε τι. Μέχρι και ψέμματα έλεγα, για να τον τιμωρήσουν, πάθος ήτανε, το ζούσα καθημερινά, ακόνιζα το νου μου και την γλώσσα μου για να εκδικούμαι τα άλλα παιδιά και την ικανότητά τους να τρέχουν και να παίζουν. Αλλά και μια απαισιοδοξία νοσηρή είχα αποκτήσει, αφού πίστευα, αν και νήπιο, πως με τόσους γιατρούς και κρεβατώματα κάποια στιγμή «θα έμπαίνα στην τρύπα με την πιπίλα μου» -έτσι τους έλεγα και τους τρέλαινα όλους γύρω μου!

Παιδιά με επισκεφτόντουσαν, μα εγώ όπως μπορούσα τα χτύπαγα, τώρα πώς

τα κατάφερα δεν ξέρω. Θυμούμαι το Ρηνιώ της θειά-Γιάννας, το κοπάνησα με την πλύστρα στο κεφάλι, που μάλιστα μου την έφερε το ίδιο αφού του το ζήτησα επιταχτικά! Διάβολος είχα γίνει, μα ένας Διάβολος πονεμένος και αδικημένος.

Πάρθηκε η απόφαση από τη μάνα μου, που είδε όνειρο τον Άγιο-Παντελεήμονα του γιατρό Άγιο και γείτονα μας, να με πάει στην Αθήνα στο νοσοκομείο Παίδων όπου χειρουργούσε ένας γιατρός ονόματι Ρόζενμπεργκ, ας έχει γαίαν ελαφράν. Μέσα στον πόνο της η μάνα και στην απελπισία, νόμισε πως ο Άγιος της είπε να με πάει στην Αθήνα και να μη με αφήσει στα χέρια κάποιων γιατρών του τόπου. Βοήθεια δεν είχε και τα χρήματα ήταν λιγοστά. Μα την πήρε την απόφαση και ταξιδεύαμε οι δυο μας. Μια μανούλα 25αρα κοπέλλα, όμορφη πολύ, με το κοριτσάκι της αγκαλιά γυψωμένο, να μπαίνουμε στα σαπιοκάραβα, το «Αγγέλικα»

ήταν τότε, διαστάσεων μεγάλου καϊκιού, κατάστρωμα, να με βολεύει για ασφάλεια, το κεφαλάκι μου κάτω από τις καρέκλες. Μας υποδεχόταν στο λιμάνι του Πειραιά ο νουνός μου ο Ρούσσοσ ο Χριστοδύλης, που ήταν τότε γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας. Έφευγε από το σπίτι του, για να κοιμάται η μάνα μου εκεί και να μην ντρέπεται η φτωχούλα. Τη μέρα στο Παίδων, μετά έφευγε και με άφηνε να κλαίω γοερά, μα απαγορευόταν να μείνει τη νύχτα. Με πρόσεχαν τα μεγαλύτερα παιδιά εκεί. Νωρίς την άλλη μέρα πάλι μαζί μου. Έγινε το χειρουργείο, με επιτυχία φτιάχτηκαν όλα. Και με το «Αγγέλικα» επιστροφή στα Χανιά κι από κει στο χωριό. Κάποια φορά με κατέβασε από το καράβι ο Σαλς ο Χελιδονάκης, ο μαύρος Άγγελος και με φίλησε στο μάγουλο (είμαι λοιπόν τυχερή κατ' έναν τρόπο). Και πάλι Αθήνα, κάμποσες φορές, μέχρι να γίνει τελικά εφικτή η ικανότητά μου στη βάδιση.

Το πρώτο βήμα μου το θυμάμαι σαν τώρα! Έγινε στους Αρμένους, καθόντουσαν όλοι και το περίμεναν. «Ελα» μου έλεγαν και άνοιγαν τα χέρια και νατο το Μαριώ, μετέωρο σα μεθυσμένο, να ελέγχει το πρώτο βήμα σαν το νεογέννητο ζαρκαδάκι. Αχ! έγινε με επιτυχία. Τα μετέπειτα κύλησαν φυσιολογικά. Μετά την πρώτη αμνηχανία, άρχισε η εκπαίδευση στο περπάτημα και μετά στο τρέξιμο όπως όλα τα παιδιά. Τίποτα δε θύμιζε το μικρό Μαρόνι, που σαν κατσίκι σκαρφάλλωνε παντού κι ας φώναζε η μάνα με αγωνία, ενθυμούμενη τα δεινά κι ας έτρεχε στο Γυμναστή του σχολείου να του εξηγήσει και να του ζητήσει να έχω κάποιο ειδικό πρόγραμμα εκγύμνασης.

Πασχαλιάτικες γιορτές

Πάσχα 2023

Ανοιξιάτικες μυρωδιές, ψαλμωδίες και οι χαρμόσυνες καμπάνες της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου σήμαναν το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου την Ανάσταση του Κυρίου! Συγχωριανοί και φίλοι, μικροί και μεγάλοι, ευχήθηκαν το «Χριστός Ανέστη». Μετά την Ανάσταση, όπως κάθε χρόνο, με σεβασμό στις παραδόσεις του χωριού μας, ακολούθησε το παραδοσιακό κάψιμο του «Ιούδα», στην πλατεία, προσφέροντας ευκαιρίες συνάντησης και διασκέδασης σε μικρούς και μεγάλους συγχωριανούς μας, αλλά και σε κάθε άλλον επισκέπτη του όμορφου χωριού μας, ενώ πολλοί συγχωριανοί κατευθύνονταν ήδη για τα πίτια τους για να φάνε την καθιερωμένη μαγειρίτσα!

*Η «Ε» εύχεται σε όλους Χριστός Ανέστη!
Και τον χρόνο να είμαστε καλά!*

Επιτάφιος

Από νωρίς την Μεγάλη Παρασκευή μικροί μεγάλοι ξεκίνησαν τον στολισμό του Επιταφίου στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου στους Αρμένους, με ορχιδέες, τριαντάφυλλα, λίλιουμ, βιολέτες και άλλα πολύχρωμα και ευωδιαστά λουλούδια. Αργά το απόγευμα έγινε η καθιερωμένη περιφορά στο χωριό του Επιταφίου, με τους πιστούς να ακολουθούν και να ψέλνουν το «αι γενεαί πάσαι...».

Πρωτομαγιάτικο στεφάνι

Τι όμορφα που είναι να μη ξεχνιούνται τα έθιμα και οι παραδόσεις μας. Την παραμονή της Πρωτομαγιάς πλήθος λουλουδιών, κυρίως αγριολούλουδα, συγκεντρώθηκαν κάτω από τον Πλάτανο στην πλατεία για να φτιαχτεί ένα θεόρατο στεφάνι.

Το στεφάνι, πολύχρωμο και πανέμορφο, κοσμή τον πλάτανο, στην πλατεία του χωριού, περιμένοντας την γιορτή του Κλήδονα, στις 24 του Ιούνη, για να ανάψει και να καεί στις φωτιές του Αη Γιάννη.

Συγχαρητήρια σε όλες και όλους τους συγχωριανούς μας που διατηρούν τα ήθη και τα έθιμα του χωριού μας! Και του χρόνου!

Οι εξελίξεις στους Αρμένους τον περασμένο αιώνα από το βιβλίο του Στ. Φρεσκάκη «Οι Αρμένιοι στο παρελθόν»

Το κείμενο που ακολουθεί είναι από το κεφάλαιο «Οι εξελίξεις» του βιβλίου του Στ. Φρεσκάκη «Οι Αρμένιοι στο παρελθόν», το οποίο εκδόθηκε το 1991 από τον Σύλλογο Αρμενιανών της Αθήνας «Ο Κριτοβουλίδης». Το κεφάλαιο αναφέρεται στις κοινωνικό-οικονομικές εξελίξεις στο χωριό μας, στα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και δίνει πολύτιμες πληροφορίες για γνωστές οικογένειες του χωριού, καθώς και για την λειτουργία και εξέλιξη του σχολείου των Αρμένων.

Οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το παρόν κείμενο δεν περιλαμβάνονται στο βιβλίο του Στ. Φρεσκάκη, αλλά συγκεντρώθηκαν το 2000 στο πλαίσιο προσπάθειας που κατέβαλε ο Σύλλογος για την συγκέντρωση λαογραφικού υλικού, προσπάθεια η οποία υλοποιήθηκε χάρη στην ευγενική προσφορά φωτογραφιών από τους συγχωριανούς μας, τους οποίους για μια ακόμη φορά ευχαριστούμε θερμά.

Η εγκατάσταση στους Αρμένους τριών προσώπων, που ήλθαν από τη Μυτιλήνη τον περασμένο αιώνα, υπήρξε καθοριστική για την εξέλιξη του χωριού.

Αυτοί ήσαν ο Στυλιανός Αναστασιάδης, ο Στυλιανός Σκανδάλης και ο Στρατής Καραβασίλης. Στην παρέα ήταν και τέταρτος, ο Αγγελίδης, που δεν έμεινε μαζί τους, αλλά εγκαταστάθηκε στα Χανιά.

Για το πότε ήλθαν και γιατί ήλθαν εδώ, δεν υπάρχει καμία επίσημη ή θετική πληροφορία. Οι σημερινοί απόγονοι των, εγγόνια και δισέγγονα δεν έχουν προσωπικές αναμνήσεις, παρά μόνο ό,τι θυμούνται από διήγηση των γιαγιάδων, ούτε και η μόνη επιζώσα από τη πρώτη γενιά, η Αιμιλία Πριναράκη, τελευταίο παιδί του Σκανδάλη, έχει κάποια ιδέα για αυτό το πολύ μακρινό παρελθόν.

Συνδυάζοντας λοιπόν τα όσα κατόρθωσα να συγκεντρώσω στοιχεία, με τα επακολουθήσαντα την εγκατάστασή των, γεγονότα (και κυρίως στους γάμους και γεννήσεις για τα οποία ευρήκα ενδιαφέρουσες χρονολογίες στα Δημοτολόγια του χωριού, πιστεύω τα συμπεράσματά μου να μην απέχουν πολύ από την πραγματικότητα). Την άφιξή τους στους Αρμένους την τοποθετώ στις αρχές της δεκαετίας

Αντωνία Τερεζάκη (Αντωνούσα), σύζυγος Γεωργίου Τερεζάκη, μητέρα του Μιχάλη Τερεζάκη, και γιαγιά του Γιώργη, Αντωνίας, Τασίας, Ελένης ... Φωτογραφία από το αρχείο Γεωργίου Τερεζάκη.

του 1860, γιατί θα χρειάστηκαν μερικά χρόνια για την πλήρη αποκατάστασή τους, μέχρις ότου προχωρήσουν σε οικογενειακή αποκατάσταση με γάμους, που αρχίζουν περί τα τέλη της δεκαετίας αυτής.

Αναγκάστηκαν να φύγουν από τη Μυτιλήνη από το φόβο αντεκδικήσεων λόγω φονικού επεισοδίου που συνέβηκε στο κατάστημα, που είχε στη Μυτιλήνη ο Καραβασίλης, στενός συγγενής με τους άλλους (πρωτοξαδέλφια) κατά μαρτυρία της Μάχης.

Ήλθαν στους Αρμένους, γιατί ήταν ήδη εγκατεστημένος εδώ ο συμπατριώτης τους Παναγιώτης Μπουρνάζος, συνομήλικος, πιθανόν γνωστός ή και φίλος αν κρίνουμε από την εξέλιξη των σχέσεών του με τον Αναστασιάδη, που παντρεύτηκε την αδελφή του, δι αγνώστους ή πιθανόν για παρόμοιους λόγους καταφυγόντος και αυτού εδώ. Και οι τρεις ήταν ενήλικοι, εγγράμματοι, άγαμοι, εκτός του Καραβασίλη και με αρκετά οικονομικά εφόδια, πράγμα που διευκόλυνε τη γρήγορη και πολύ καλή αποκατάστασή του. Ο Καραβασίλης άνοιξε ένα μεγάλο μπακάλικο στα Χανιά, αγόρασε στο χωριό κτηματική περιουσία και σπίτι στη Μεσοχωριά, που σήμερα το έχει ένας

Καβρουλάκης, ο αποκαλούμενος λαγός.

Ο Σκανδάλης αγόρασε μεγάλη κτηματική περιουσία και έκτισε ένα μεγάλο σπίτι απέναντι στο παλιό Σχολείο, σπίτι με πηγάδι και πολύ μεγάλο και περιτοιχισμένο κήπο, άρχισε δε και εμπορική επιχείρηση ξυλείας στις Καλύβες, πηγενοερχόμενος με γαϊδούρι και με τη συνοδεία πάντοτε του Μπακαλολευτέρη.

Και ο Στυλιανός, όπως αποκαλείτο ο Αναστασιάδης, αγόρασε κτηματική περιουσία, έκτισε καλό σπίτι κοντά στην αγορά με πηγάδι και ευρύχωρο περιτοιχισμένο κήπο (τόχει σήμερα ο Γιάννης Σκανδάλης) φαίνεται δε να ήταν ανώτερης μορφώσεως, γιατί διέτελεσε Ειρηνοδίκης στα Ρούστικα Ρεθύμνης και συμμετείχε ενεργώς στα εθνικά ζητήματα της Κρήτης αναλαμβάνοντας τη Γραμματεία των επαναστατικών συνελεύσεων και συγκεντρώσεων.

Επηκολούθησε και η οικογενειακή τους αποκατάσταση με τους γάμους που έκαναν με γυναίκες από οικογένειες καλής οικονομικής κατάστασης και κοινωνικοπολιτικής θέσης.

Ο Καραβασίλης, του οποίου η σύζυγος, με την οποία ήλθε από τη Μυτιλήνη, πέθανε στη γέννα της, ήλθε σε δεύτερο γάμο με γυναίκα

από καλή οικογένεια των Ρουστίκων της Ρεθύμνης Αλεξάκη (που δεν αποκλείεται να συνέβαλε στο γάμο αυτό ο Αναστασιάδης, που ως ειπώθηκε διέτελεσε Ειρηνοδίκης εκεί). Απέκτησαν 5 θυγατέρες και έναν γιο, τον Μπακαλολευτέρη (το μπακαλί κόλλησε και στην οικογένεια), ο οποίος ως είδαμε ήταν πιστός και μόνιμος ακόλουθος του Σκανδάλη, τον οποίο και ακολούθησε όταν το 1917 εγκαταστάθηκε στα Χανιά, έμεινε απάντρευτος και δεν ξαναφάνηκε στο χωριό.

Από τις θυγατέρες του, η Κατίνα παντρεύτηκε τον Γιάννη Βιριράκη του Χατζηδημήτρη και η Ελένη τον Γαβαλιανό Συμβολαιογράφο Βάμου Κουσκουμπεκάκη και όταν αυτός πέθανε εγκαταστάθηκε με τα παιδιά της στους Αρμένους στο σπίτι που είχε αγοράσει ο πατέρας της, αργότερα δε, που η οικογένεια της αδελφής της (Κατίνας Βιριράκη) εγκαταστάθηκε στα Χανιά αγόρασε το σπίτι της, που σήμερα έχουν τα εγγόνια της από την κόρη της Αθηνά Πολυχρονάκη. Θα ήταν δύο μέτρα στο ύψος, ωραία γυναίκα και την θυμούμαι πάντα με συμπάθεια, την Μπακαλολένη

Συνέχεια από τη σελίδα 6

(της είχε κολλήσει και αυτής το μπακαλίκι). Με το γιο της τον Απόλλωνα που έκανε τον τσαγκάρη στο χωριό είμεθα πολύ φίλοι, ώσπου ζούσε τον έβλεπα στα Χανιά όταν ερχόμουν στην Κρήτη.

Μετά το γάμο της κόρης της Αθηνάς εγκαταστάθηκε στα Χανιά με τα άλλα της παιδιά και αργότερα μόνιμα στην Αθήνα με την κόρη της τη Χρύσα. Από τις άλλες θυγατέρες του Καραβασίλη η Αθηνά παντρεύτηκε τον Γογονή στο Στύλο, η Χρύσα τον Παπαμαρκάκη στο Σέλινο και η Ευγενία μετανάστευσε στην Αλεξάνδρεια.

Έτσι, από το γάμο του Καραβασίλη δημιουργήθηκαν τέσσερις αξιόλογες οικογένειες, για την Αρμενιανή, μάλιστα του Γιάννη Βιριράκη θα γίνει στη συνέχεια ευρύτερος λόγος.

Όμως με τη μη ύπαρξη άρρενος απογόνου, ήτο φυσικό το όνομα του Καραβασίλη να περιπέσει με τα χρόνια στη λήθη.

Το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς και για τον Ν. Αγγελίδη, που καθώς είδαμε δεν έμενε στους Αρμένους, αλλά εγκαταστάθηκε στα Χανιά, δεν έπαψε όμως να είναι ο τέταρτος της παρέας με το στενό συγγενικό και συντροφικό δεσμό, καθώς μάλιστα δεν έκαμε δική του οικογένεια, ήτο φυσικό η σχέση με τους Αρμενιανούς συντρόφους να είναι αδελφική. Είχε επιτύχει στις επιχειρήσεις του και η οικονομική και κοινωνική του θέση στα Χανιά ήταν διακεκριμένη. Ήταν ιδιοκτήτης ενός μεγάρου που και σήμερα φέρει το όνομά του και το 1895 ήταν διευθυντής της Λέσχης «Κρήτη». Είχε αδελφή, που επαντρεύτηκε το διευθυντή των φυλακών Αγιάς, οι οποίοι ήσαν και κληρονόμοι του αλλά η ανάμιξή τους σε οικονομικό σκάνδαλο είχε ως επακόλουθο την πτώχευση και έτσι δεν έμεινε τίποτα παρά μόνο το όνομα του Μεγάρου. Το ωραίο σπίτι που είχε στη συνοικία Καστέλι το είχε αφήσει στην υπηρέτριά του (τα δύο κορίτσια της αδελφής του ζουν στα Χανιά με δικές τους οικογένειες). Μοιραία λοιπόν και αυτός θα περιπέσει στη λήθη.

Ο Στυλιανός Σκανδάλης παντρεύτηκε τη θυγατέρα του εκ των οπλαρχηγών του Αποκόρωνα Καπετάν Μαθιού Μυλωνογιάννη, Βασιλική από τον Κεφαλά, αδελφή του μετέπειτα Βουλευτή Μυλωνογιάννη και απέκτησαν δέκα παιδιά, τρεις γιους και επτά θυγατέρες, έχασαν όμως δύο κορίτσια, την Ιωάννα σε ηλικία 25 ετών και την πολύ μικρή Ελισάβετ και το μικρότερο γιο, τον Ηλία (που καθόμασταν στο ίδιο θρανίο του Δημοτικού Σχολείου) σε ηλικία 20 ετών από ατύχημα στο στρατό. Ο μεγάλος γιος, ο Δημήτρης σπούδασε μηχανικός και εγκαταστάθηκε στα Χανιά. Απέκτησε δε τρεις γιους από τους οποίους ο Αντώνης είναι μηχανικός και ο μόνος επιζών από τους τρεις (οι άλλοι δυο ήσαν Αξιωματικοί, ο Κίμων Σμυναγός εφονεύθη κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου σε σαμποτάζ, ο δε Στέλιος ήταν Συνταγματάρχης Πεζικού, διετέλεσε δε και Νομάρχης).

Ο άλλος γιος ο Γιώργος μετά τη στρατι-

ωτική του θητεία στη Χωροφυλακή έγινε επιχειρηματίας και είχε ένα αγόρι, που ζει τον Ηλία (το όνομα του πεθαμένου αδελφού).

Από τις πέντε θυγατέρες, οι τέσσερις παντρεύτηκαν στα Χανιά, η Μαρία τον Συμβολαιογράφο Γ. Γαλάνη, η Ειρήνη τον Δικηγόρο Ν. Κοτζαμπάση, η Κατίνα τον Μηχανικό Αθανασίου, η Φωτεινή τον Γυμνασιάρχη Αρχοντάκη και η μικρότερη η Αιμιλία παντρεύτηκε τον Αξιωματικό Παντελή Πριναράκη, που έφθασε στο βαθμό του Στρατηγού και όπως έγραφα και παραπάνω είναι η μόνη επιζώσα από την πολυμελή οικογένεια του Σκανδάλη και ζει στην Αθήνα με τα δύο παιδιά της.

Έτσι ο Σκανδάλης δεν εδημιούργησε κανένα συγγενικό δεσμό με τους Αρμενιανούς (με τους Σκανδάληδες των Αρμένων,

διασκεδάσεις) αναμφισβήτητα συνέβαλλαν στη διαμόρφωση μιας αναβαθμισμένης Κοινωνίας που έδιδε στο χωριό μας την εικόνα μικροαστικής κωμόπολης.

Σύγχρονος σχεδόν ήταν και ο γάμος του Παναγιώτη Μπουρνάζου, που είχε και αυτός εν τω μεταξύ αποκατασταθεί, με την αγορά του περι τον ιστορικό πλάτανο χώρου, όπου έκτισε σπίτι, μαγαζί και Αλετριβιδιό.

Παντρεύτηκε την Άννα Κοτζάμπαση της γνωστής οικογένειας από τα Ντουλιανά, της οποίας ο αδελφός Παρασκευάς διετέλεσε επί πολλά χρόνια Συμβολαιογράφος, αρχικά στο Βάμο και μετά τους απελευθερωτικούς πολέμους 1912-1913 στη Θεσσαλονίκη.

Απέκτησαν τέσσερις γιους και μια κόρη, που παντρεύτηκε στο Ηράκλειο, τα αγόρια όμως έμειναν εγκατεστημένα στο χωριό

Οικογένεια Παναγιώτη Μπουρνιάκη. Δεύτερη από αριστερά η Ειρήνη δίπλα ο αδελφός της Γιώργος κι τα λοιπά αδέρφια. Φωτογραφία από το αρχείο Μαρίας Μαραγκουδάκη -Παράσχου.

βρήκαν κοινή, αλλά πολύ μακρινή ρίζα από το Τσιρίγο) και το 1917 πούλησε το σπίτι και όλη την κτηματική του περιουσία στο Ρεθεμιώτη μυλωνά Νικ. Ανδρεαδάκη και εγκαταστάθηκε στα Χανιά (ο εγγονός Στέλιος του Δημήτρη εξήγησε να αγοράσει το πατρικό σπίτι των Αρμένων, αλλά οι κληρονόμοι του Ανδρεαδάκη αρνήθηκαν την πώληση).

Κατά τη διάρκεια όμως της, επί μισό και πλέον αιώνα, διαμονής του στο χωριό μας ο Σκανδάλης με την εν γένει συμπεριφορά, και πολιτεία του, με την ενεργό ανάμιξή του στα Εθνικά ζητήματα της Κρήτης ανεδείχθη σε πρόσωπο γενικής εκτίμησης. Το 1894 επί Τουρκοκρατίας διορίσθη στην εν Βάμω Ελληνική Προξενική υπηρεσία και κατά την εφημερίδα «Παρατηρητής» των Χανίων (Μάιος 1955) εξελέγη αντιπρόσωπος του Αποκορώνου στην Επαναστατική Συνέλευση και Βουλευτής επί Κρητικής Πολιτείας, στενός φίλος και συνεργάτης του Ελευθέριου Βενιζέλου, αλλά και η πλούσια και ζωντανή οικογενειακή του διαβίωση (πολλές επισκέψεις και συχνές

εκτός του μεγαλύτερου, του Γιώργου, ο οποίος μετά μακρύ δημόσιο βίο που περιγράφεται παρακάτω, εγκαταστάθηκε το 1919 στα Χανιά με την πολυμελή οικογένειά του (4 γιους και 2 θυγατέρες) που είχε αποκτήσει στους Αρμένους εκ του γάμου του με την Αναστασίαν Προεστάκη (Μπλούμη) και υπηρέτησε ως Ταμίας του Δήμου μέχρι το 1936.

Ο δεύτερος ο Στρατής άνοιξε το κέντρο του Πλατάνου και το ανέδειξε στο καλλίτερο εξοχικό κέντρο του Νομού δι' ό και πήρε επαξίως ο Πλάτανος το όνομά του. Το μεγαλύτερο μαγαζί, απ' όπου ήταν και η είσοδος προς τον πλάτανο, που δε θυμούμαι να λειτουργεί, υπήρχαν όμως πολλά από τα πράγματα του μαγαζιού μεταξύ των οποίων και ένας μεγάλος μύλος που άλεθα τον καφέ για το καφενείο του αδελφού μου και ένα μεγάλο καρβουτιστήρι του καφέ, καθώς και μια χάλκινη χύτρα, που έβραζαν το σιρόπι για τη λεμονάδα που έφτιαχναν στο καφενείο.

Συνέχεια σε επόμενο τεύχος

ΤΟΠΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΜΕΝΩΝ & ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΑΡΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ

Αρμένιοι 29-3-2023

ΠΡΟΣ:

Το Δήμαρχο Αποκορώνου
Χαρ. Κουκιανάκη
Το Δ.Σ Δήμου Αποκορώνου

ΑΙΤΗΜΑ

Θέμα: Οριοθέτηση Πηγών, προστασία φυσικού περιβάλλοντος. Πολιτιστική κληρονομιά της κοινότητας Αρμένων. (Σχετ.8841/25-10-2022 Άμεση οριοθέτηση Πηγών Αρμένων «Πλάτανος»)

Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε εγγράφως σχετικά για τα παρακάτω θέματα και προβλήματα της Τοπικής & ευρύτερης κοινωνίας μας.

Συγκεκριμένα:

α. Ποια είναι η πορεία των ενεργειών και ποιο το χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της οριοθέτησης των πηγών Αρμένων «Πλάτανος», η οποία αποφασίστηκε ομόφωνα στη 17η συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου στις 10/11/2022 του Δήμου μας, που είναι και ο μόνος αρμόδιος & υπόχρεος, σύμφωνα με τις αρ.πρωτ.896/2017 (Μ13Β0401), αρ. πρωτ. 389/25-4-2018 (ΑΔΑ 6Κ4ΓΟΡ1Θ-ΕΑΗ), 2358/22-7-2020 Δ.3.2.β (ΑΔΑ: 6ΑΥΜΟΡ1Θ-Υ3Ζ) αποφάσεων.

β. Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία ένταξης όλων των πηγών Αρμένων στο Μητρώο Πηγών (ενεργών & ανενεργών σημείων).

γ. Ποιες ενέργειες έχουν προγραμματιστεί από το Δήμο για τον τακτικό καθαρισμό, την προστασία όλων των πηγών και του περιβάλλοντος χώρου αυτών και ποιο το χρονοδιάγραμμα των ενεργειών του.

δ. Επίσης θα θέλαμε να μας επιβεβαιώσετε την ένταξη των πηγών Αρμένων «Πλάτανος» στις πολιτιστικές διαδρομές του Αποκόρωνα όπως ανακοινώθηκε από τον υφυπουργό περιβάλλοντος κ. Αμυρά μετά από επερώτηση του βουλευτή κ. Κρίτωνα Αρσένη για τα νερά των πηγών των Αρμένων στις 6-12-2022. <https://www.youtube.com/watch?v=Jclf7QU56Ns>

ε. Ποιες είναι οι πρωτοβουλίες και οι ενέργειες του Δήμου μας, που αφορούν τη συντήρηση και αναπαλαίωση του νερόμυλου, ο οποίος έχει χαρακτηριστεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο από το 1999 καθώς η δομή των χώρων και τα αρχιτεκτονικά του στοιχεία συνδέονται με τη λαϊκή παράδοση της Κρήτης του 18ου αιώνα. (ΦΕΚ 1839/Β/5-10-1999).

Ο Δήμος μας έχει συζητήσει με τους ιδιοκτήτες του νερόμυλου; Έχει συζητηθεί στο Δ.Σ το θέμα; Έχουν παρθεί και ποιες αποφάσεις για την προστασία & ανάδειξη του; Σήμερα ο νερόμυλος κινδυνεύει να καταρρεύσει, αν αυτό συμβεί η ευθύνη θα βαρύνει αποκλειστικά το Δήμο μας.

Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη η αντιμετώπιση και περισσότερο η επίλυση των παραπάνω προβλημάτων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνεχής προστασία :

- των πηγών, των υδάτων στην κυριολεξία της πολύτιμης πηγής ζωής
- του φυσικού περιβάλλοντος
- η προστασία & ανάδειξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς
- και το σημαντικότερο την προστασία & διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας για τους κατοίκους των Αρμένων και τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής Βάμου, που όπως γνωρίζετε υδρεύονται & αρδεύονται από τις παραπάνω πηγές (περίπου 12000 με 15000 πολίτες).

Θεωρούμε αυτονόητο και υποχρέωση του Δήμου μας την ανάληψη πρωτοβουλιών για την επίλυση των παραπάνω προβλημάτων, προκειμένου να συμβάλει στην ευημερία των κατοίκων του και στην ποιοτική αναβάθμιση της περιοχής μας.

Τέλος δηλώνουμε στο Δήμο, σε κάθε αρμόδιο Δημόσιο Φορέα και Υπηρεσία ότι διεκδικούμε με κάθε νόμιμο μέσο την λύση των παραπάνω προβλημάτων, ότι θα στηρίζουμε όλες τις σχετικές πρωτοβουλίες και ότι είμαστε στη διάθεση τους για όποια εφικτή συνδρομή ζητηθεί από μας, προς όφελος της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας.

Με εκτίμηση

**Το Τοπικό Συμβούλιο Αρμένων
& Η Συνέλευση Αρμένων
για τις Πηγές**

Σημείωση «Ε»: Το παραπάνω αίτημα συνυπόγραψε ο Σύλλογος Αρμενιανών Αιτικής «Ο Κριτοβουλίδης»

Εθελοντική Δράση στους Αρμένους Αποκορώνου

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε το Μ. Σάββατο 15-4-2023 ο συμβολικός καθαρισμός των Πηγών Αρμένων και του περιβάλλοντος χώρου αυτών, μετά από πρόσκληση της «Συνέλευσης Αρμένων για τις Πηγές». Η συμμετοχή ήταν πραγματικά συγκινητική!!!! Συνειδητοποιημένοι συμπολίτες μας κάθε ηλικίας με πολύ αγάπη για το περιβάλλον και ευαισθησία για την προστασία του, εργάστηκαν για τον καθαρισμό με προθυμία & κέφι. Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό!!!!

Τους ευχαριστούμε από καρδιάς όλους!!!!

Μετά τον καθαρισμό έγινε ξενάγηση σε όλες τις πηγές του χωριού, τόσο σε αυτές που βρίσκονται στο χώρο του Πλατάνου, όσο και σε αυτές που βρίσκονται κοντά στο Ι. Ν. Αγ. Νικολάου. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία Αρμενιανοί διηγήθηκαν παλιές ιστορίες και τόνισαν την διαχρονική σπουδαιότητα των πηγών και της αξίας του νερού για τη

κοινωνική και οικονομική ζωή του χωριού & της ευρύτερης περιοχής μας.

Τέλος η αίσθηση της εγκατάλειψης των αρμοδίων ήταν διάχυτη σε όλους, όπως και η ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών για την προστασία & ανάδειξη όλων

των πηγών και του μοναδικού σε κάλλος φυσικού περιβάλλοντος καθώς και την διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς του χωριού μας.

Συνέλευση Αρμένων για τις Πηγές

Γιορτάσαμε τον Άη Γιάννη τον Θεολόγο

Με ευλάβεια έγινε και φέτος η λειτουργία στον Ιερό Ναό Άη Γιάννη τον Θεολόγου και Ευαγγελιστή στο χωριό μας. Στην κατανυκτική λειτουργία συμμετείχαν πέντε ιερείς, ψάλτες, πλήθος χωριανών και επισκεπτών.

Μετά τη λειτουργία ο **Κωστής Κουτσουπάκης** όπως κάθε χρόνο προσφέρει ένα πλούσιο γεύμα με βραστό κρέας, μακαρονάδα και το παραδοσιακό εύγευστο πιλάφι συνοδευόμενο από άφθονο κρασί. Το γεύμα συμπλήρωσαν τα νόστιμα-ζεστά καλιτσουνάκια φούρνου της **Ανδρονίκης Τερζάκη** και η παραδοσιακή μοναδική ολόφρεσκη μπουγάτσα του «**Ιορδάνη**» που πρόσφεραν τα μέλη-συχωριανοί μας της ομώνυμης οικογενειακής επιχείρησης.

Δήμητρα Καλλιβρετάκη

Η καλόκαρδη κ.Νίτσα «επί το έργο».

Εγκαίνια της Έκθεσης «Η Μάχη της Κρήτης» στο Νερόμυλο Καλυβών

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για την 82η επέτειο της Μάχης της Κρήτης, η Περιφέρεια Κρήτης - Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και ο Δήμος Αποκορώνου εγκαινίασαν την Κυριακή 14 Μαΐου 2023 έκθεση με θέμα τη «Μάχη της Κρήτης» του Συλλόγου Διατήρησης Μνήμης της Μάχης της Κρήτης και της Αντίστασης.

Η έκθεση αποτελεί μια αναδρομή στα γεγονότα της εποχής, μέσα από αδημοσίευντες φωτογραφίες του αρχείου του **Δημήτρη Σκαρτσιλάκη** και φιλοξενείται στον Νερόμυλο Καλυβών (έναντι του Ι.Ν. Αγίας Παρασκευής) στην κεντρική πλατεία των Καλυβών.

Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή στο κοινό έως την Κυριακή 28 Μαΐου 2023, με ώρες λειτουργίας 10.00-13.00 και 17.00-20.00.

«Ο Αποκόρωνας και οι Άνθρωποί του»

των Γιάννη Κ. Λεντάρη και Γιώργου Ι. Λεντάρη

Ολοκληρώνεται στο τρέχον τεύχος της εφημερίδας μας η δημοσίευση από το βιβλίο «ο Αποκόρωνας και οι Άνθρωποί του» των Γιάννη Κ. Λεντάρη και Γιώργου Ι. Λεντάρη του κεφαλαίου που αναφέρεται στο χωριό μας, στους Αρμένους.

Το βιβλίο εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2021 και όπως σημειώνεται για τον αναγνώστη από τους συγγραφείς «[...] είναι το αποτέλεσμα πολυετούς μελέτης. [...] Αφορά την ανάδειξη της επαρχίας Αποκορώνου και των ανθρώπων της στη δεδομένη χρονική περίοδο, μέχρι τις μέρες μας. [...] Διαβάστε το, μην το αγνοήσετε. Ίσως πληροφορηθείτε πράγματα που δεν γνωρίζετε, ή που είχατε λησμονήσει. Τα κείμενά του συνιστούν μια μικρή Οδύσεια των συγγραφέων, διαβατών κι αυτών της ζωής, που βούλωσαν τ' αυτιά τους στις Σειρήνες και δεν πτοήθηκαν από τους Κύκλωπες για να φθάσουν στο τέλος, στην Ιθάκη τους, αγκαλιά με την αλήθεια».

Δυστυχώς οι συγγραφείς του βιβλίου, ο Γιώργος και ο Γιάννης Λεντάρη δεν είναι πλέον μαζί μας. Τους ευχαριστούμε για το έργο τους και για την συνεισφορά τους στη διατήρηση της ιστορίας του τόπου μας και των ανθρώπων του, το οποίο θα μείνει πλούτος για τις επόμενες γενιές. Ας είναι ευλογημένο το πέρασμά τους στην αιωνιότητα...

Γ. Άνθρωποι των γραμμάτων

- Ανώτατοι Κρατικοί Λειτουργοί [...]

Γεώργιος Τερεζάκης του Χαράλαμπους (1920-2003)

Γεννήθηκε στους Αρμένους Αποκορώνου. Ήταν το πέμπτο από τα εννέα παιδιά του Χαράλαμπου και της Σοφίας Τερεζάκη. Τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στο γυμνάσιο Βάμου. Αμέσως μετά διορίστηκε στην Υγειονομική Υπηρεσία. Παντρεύτηκε την Ελληνο-Αμερικανίδα Ελευθερία Κοκκινάκη το 1946. Μετά το γάμο τους, ενώ ήταν έτοιμοι να αναχωρήσουν για τις ΗΠΑ, ο Γιώργος κλήθηκε στον Ελληνικό Στρατό. Η σύζυγός του λόγω της έναρξης των πολεμικών γεγονότων ανεχώρησε στις ΗΠΑ, όπου έφερε στη ζωή το πρώτο τέκνο της, το Χαράλαμπο το 1947. Μετά από τρία χρόνια που έληξε ο εμφύλιος απολύθηκε από το στράτευμα και το 1950 ανεχώρησε για τις ΗΠΑ, όπου συνάντησε τη σύζυγο και το παιδί του. Από την αρχή της εγκατάστασής του γνωρίστηκε με την Ομογένεια. Εργάστηκε ως δημοσιογράφος σε ελληνικές και αμερικανικές εφημερίδες και για μεγάλο διάστημα στην εφημερίδα Ατλαντίδα. Ως μέλος της οργάνωσης «Παγκρητική Ένωση Αμερικής» ο Γιώργος Τερεζάκης ανέλαβε την διεύθυνση και τη

σύνταξη του δημοσιογραφικού της οργάνου «ΚΡΗΤΗ», θέση την οποία επάξια υπηρέτησε 37 χρόνια για χάρη του Ελληνισμού της διασποράς.

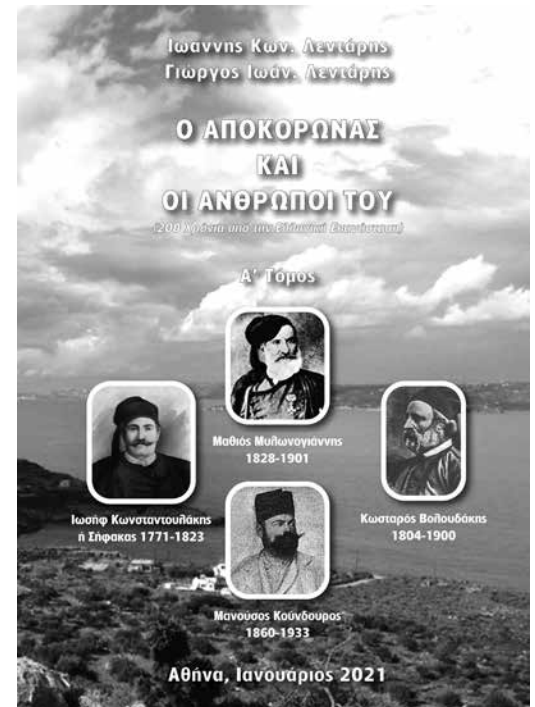
Πρώτος διευθυντής και συντάκτης του περιοδικού «ΚΡΗΤΗ» της Παγκρητικής Ένωσης ήταν ο λογοτέχνης και δημοσιογράφος Γιάννης Μαραγκουδάκης από τα Χανιά. Ο Γιώργος Τερεζάκης τιμήθηκε για την δημοσιογραφική προσφορά του στην Ομογένεια κατά το 36ο συνέδριο της Παγκρητικής Ένωσης Αμερικής που έγινε στην Κρήτη τον Ιούνιο του 1999, από τη Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου. Σε αναγνώριση της πολύχρονης προσφοράς του η Παγκρητική Ένωση Αμερικής φύτευσε 37 δένδρα σε χώρο που παραχώρησε σ' αυτή το Πολυτεχνείο Κρήτης στο Ακρωτήρι. Από το γάμο του απέκτησε τρεις γιους και καμάρωσε τα εγγόνια του επιστήμονες του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ. Έφυγε από τη ζωή το 2003. (Πηγές: Σπύρος Χ. Τερεζάκης αδελφός του βιογραφούμενου & Γεώργιος Δημοτάκης περιφερειακός διευθυντής Ταχυδρομείων Κρήτης «Τα Χανιά στο Πέρασμα του Χρόνου», Αθήνα 1969, σελ. 82).

Στέφανος Φρεσκάκης του Κ. (1900-1991)

Ανώτερος αξιωματικός της χωροφυλακής. Το μεγαλύτερο διάστημα της σταδιοδρομίας του υπηρέτησε υπό αντίξοες συνθήκες στη Μακεδονία. Ως διοικητής της Χωροφυλακής Χανίων έλαβε μέρος στο κίνημα του 1938 εναντίον της δικτατορίας Μεταξά και στην εθνική αντίσταση εναντίον των κατακτητών. Μετά τη συνταξιοδότησή του διετέλεσε για πολλά χρόνια πρόεδρος της Αδελφότητας Κρητών Μακεδονίας. Συνέγραψε το βιβλίο «Οι Αρμένιοι στο παρελθόν», έκδοση του συλλόγου των Αρμενιανών της Αθήνας «Ο Κριτοβουλίδης», 1991. Είχε μία κόρη την Όλγα που παντρεύτηκε τον Κώστα Τριαρίδη, ο οποίος διετέλεσε υπουργός Βόρειας Ελλάδας επί κυβερνήσεως Ανδρέα Παπανδρέου. Απέκτησαν τρία παιδιά το Θανάση, το Στέφανο και το Νικόδημο. (Πηγές: Γεώργιος Φρεσκάκης επίτιμος διευθυντής του Ο.Τ.Ε.)

Τερέζα Στράτας του Εμμανουήλ Όνομα - μύθος της Παγκόσμιας Όπερας

Γεννήθηκε στις 26 Μαΐου 1938 στο Τορόντο του Καναδά, όπου είχαν μεταναστεύσει οι γονείς της. Η υψίφωνος - Σοπράνο Τερέζα Στράτας, όπως είναι γνωστή, είναι κόρη του Μανώλη Στρατάκη από την Κίσαμο και της Αργυρώς Τερεζάκη από τους Αρμένους Αποκορώνου. Από πολύ μικρή είχε δείξει τις φωνητικές της ικανότητες και σε ηλικία δώδεκα χρόνων τραγούδησε εκεί ελληνικά ελαφρά τραγούδια σε ραδιοφωνική εκπομπή. Το 1958 ξεκίνησε την επαγγελματική της

καριέρα ως «Μιμή» στην όπερα Μποέμ στο Φεστιβάλ όπερας του Τορόντο στον Καναδά. Ακολούθησε μια εξαιρετική καλλιτεχνική πορεία με ρεσιτάλ σε όλο τον κόσμο (Σκάλα του Μιλάνου, όπερα Βερολίνου, Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας κ.λπ). Υπήρξε καλλιτέχνης διεθνούς ακτινοβολίας που τίμησε τον τόπο της και την πατρίδα.

Στην Αθήνα εμφανίστηκε στο Ηρώδειο με μεγάλη επιτυχία. Έχει γυρίσει πολλές ταινίες και βίντεο που κυκλοφορούν σε όλο τον κόσμο, όπου συμπρωταγωνιστεί με τα μεγαλύτερα ονόματα της όπερας, όπως ο Χοσέ Καρέρας, Ντομινίγκο Πλατσίνο, Λουτσιάνο Παβαρότι και άλλους. Στο βιογραφικό της σημείωμα αναφέρεται σαν Ελληνοαμερικανοκαναδή λυρική σοπράνο με απαλή και πλούσια φωνή, που το τραγούδι της ταυτίζεται με μια έντονη προσωπικότητα και μια δραματική επικοινωνιακή αίσθηση. Τελευταία φορά επισκέφθηκε τους Αρμένους το 1998.

Η Τερέζα Στράτας διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Στις 28 Μαΐου 2015 η Εθνική Λυρική Σκηνή τίμησε στο θέατρο «Ολύμπια» την Τερέζα Στράτας. Την επομένη 29 Μαΐου το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών την αναγόρευσε διδάκτορα επί τιμή του τμήματος Μουσικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του. Ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, Μύρω Μιχαηλίδης στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε, είπε μεταξύ άλλων, «ότι αποδίδεται ένας οφειλόμενος φόρος τιμής σε μια καλλιτέχνη με ανεπανάληπτες ερμηνείες στις κορυφές της παγκόσμιας όπερας στα 36 χρόνια της καριέρας της». Στην Ελλάδα εμφανίστηκε μια φορά στο Ηρώδειο το 1961 και οι κριτικοί της εποχής έγραψαν ότι «κατέκτησε εξ εφόδου το αθηναϊκό κοινό».

Παρατίθεται δημοσίευμα της εφημερίδας «ΚΡΗΤΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ» Μαΐου - Ιουνίου 2015 και «ΚΡΗΤΙΚΑ ΝΕΑ» (Πηγές: 1.Γιάννης Λεντάρης, Γιώργος Γιακουμινάκης «Δαϊκή Μουσική παράδοση και καλλιτέχνες του Αποκορώνου» Αθήνα 2013, σελ. 61., 2.Εφημερίδα Κρητικά Επίκαιρα Μαΐου - Ιουνίου 2015, άρθρο αναφερόμενο στην κλασική μουσική, του Νικηφόρου Νευράκη, αρχιμουσικού προέδρου του Συνδέσμου Ελλήνων Μουσουργών. 3.Γιάννης Τερεζάκης, συγγενής και συγχωριανός της μητέρας της).

Δημήτριος Βασμουλάκης του Ιωάννη (1903-1998)

Πρωτότοκος γιος πενταμελούς οικογένειας ο Δημήτριος Βασμουλάκης γεννήθηκε στους Αρμένους. Γονείς του ήταν ο Ιωάννης Βασμουλάκης και η Χρυσάνθη το γένος Αναστασιάδη, αδερφή του ήρωα Ανέστη Αναστασιάδη και γραμματέα της επιτροπής του επαναστατικού στρατοπέδου Ακρωτηρίου το 1897, που αναφέρεται στο προηγούμενο κεφάλαιο «Εθνική προσφορά». Τελείωσε το γυμνάσιο Βάμου και τη σχολή Τ. Τ. Τ. της Αθήνας, ενώ εργαζόμενος απέκτησε το πτυχίο της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σταδιοδρόμησε στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και ανήλθε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας. Διετέλεσε προσωπάρχης και διευθυντής διοικητικού της Κεντρικής Υπηρεσίας, αναπληρώνοντας στα καθήκοντα του τον γενικό διευθυντή Ταμιευτηρίου στις περιπτώσεις απουσίας ή κωλύματός του. Την δεκαετία του 1950 που η τότε λειτουργούσα «Νομισματική Επιτροπή», κινήσεως κεφαλαίων επέτρεψε τη χορήγηση στεγαστικών δανείων με ευνοϊκούς όρους στους δημοσίους υπαλλήλους, από τα διαθέσιμα του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, ο Δημήτρης Βασμουλάκης ως εισηγητής και μέλος της επιτροπής αξιολόγησης των ομαδικώς υποβαλλομένων αιτήσεων δανείων επέδειξε κοινωνική ευαισθησία, εντιμότητα και δικαιοκρισία, εισηγούμενος την έγκριση δανείων σε πολυμελείς οικογένειες και ασθενέστερους εισοδηματικά υπαλλήλους. Με την αντικειμενική και δικαία εφαρμογή του τρόπου χορήγησης των δανείων έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς συμπατριώτες μας να στεγαστούν, χωρίς βασικά να αισθάνονται οικονομική υστέρηση από την καταβολή της δόσης του δανείου, αφού για το ενοίκιο της στέγασής τους πλήρωναν προηγουμένως μεγαλύτερα ποσά. Διετέλεσε τέλος, αντιπρόεδρος του Οργανισμού Διαχείρισης Στρατιωτικού Υλικού. (Ο.ΔΙ.Σ.Υ.) σήμερα Ο.Δ.Δ.Υ.

Παντρεύτηκε σε μεγάλη ηλικία χωρίς να αφήσει απογόνους. Ο Δημήτρης Βασμουλάκης μετά τη συνταξιοδότησή του διέμενε το περισσότερο διάστημα του έτους στους Αρμένους, που υπεραγαπούσε. Πέθανε στις 30 Μαρτίου 1998 και τάφηκε στους Αρμένους. (Πηγές: 1. Σήφης Μιχελογιάννης

πρώην βουλευτής Χανίων. 2. Ασπασία Φατούρου 3. Γιάννης Κ. Λεντάρης).

Παλαιά επαγγέλματα Χαράλαμπος Παρασκουλάκης του Μιχαήλ (1915-2006)

Γεννήθηκε στους Αρμένους. Ο πατέρας του Μιχαήλ ήταν Σιδηρουργός (Ντερμιτζίς) και έφτιαχνε τα Γεωργικά Εργαλεία που χρησιμοποιούσαν αγρότες παλαιότερα για την καλλιέργεια της γης, αλλά και για δική τους οικιακή χρήση. Ο Χαράλαμπος μετά το δημοτικό σχολείο μαθήτευσε δίπλα στον πατέρα του και έγινε άριστος τεχνίτης. Ήθελε όμως να μάθει να κατασκευάζει κουδούνια (Λέρια) για τα γιδοπρόβατα. Εξασκήθηκε σε ένα εργαστήριο των Χανίων και όταν νόμισε ότι έμαθε την τέχνη γύρισε στους Αρμένους. Έκοβε κομμάτια από τις λαμαρίνες και τα σφυροκοπούσε πάνω στο αμόνι, δίνοντάς τους το κατάλληλο σχήμα. Στη συνέχεια τα «έντυνε» με πηλό από ψιλοκοσκινισμένο χώμα και αφού έβαζε στο εσωτερικό τους μέρος ρινίσματα χαλκού τα έψηνε με πολύ προσοχή στο καμίνι. Το πρώτο λέρι που έφτιαξε άρχισε να το

Ο Χαράλαμπος Παρασκουλάκης στο εργαστήριό του.

κουδουνίζει αλλά διαπίστωσε ότι «δεν είχε φωνή». Τότε κατάλαβε ότι η τέχνη κρύβει πολλά μυστικά. Άρχισε να χτυπάει το λεράκι με μικρές ελεγχόμενες σφυριές και διαπίστωσε ότι άλλαζε ο ήχος του και γινόταν μουσικότερος. Έτσι λοιπόν μετά το ψήσιμο χτυπούσε τα λέρια και τους έδινε τον ήχο που ταίριαζε στο μέγεθός τους. Κατά τις απόψεις των βοσκών τα λέρια που κατασκεύαζε ο Παρασκουλάκης ήταν τα καλύτερα σε μουσικότητα και συνταίριασμα του ήχου μεταξύ τους, γι' αυτό εθεωρείτο άριστος τεχνίτης και ήταν γνωστός σε όλη την Κρήτη. Μετά την επέκταση του τουρισμού και στους Αρμένους πολλοί τουρίστες πήγαιναν στο εργαστήριο-λεράδικό του και περιεργάζονταν το καμίνι, το αμόνι και τα εργαλεία της δουλειάς του. Μερικοί από αυτούς αγόραζαν και κάποιο λεράκι. Ο λεράς

των Αρμένων εξασκούσε την τέχνη του μέχρι τα ενενήντα του χρόνια. Πέθανε και τάφηκε στους Αρμένους το έτος 2006 σε ηλικία 91 ετών. (Πηγές: Γιάννης Τερεζάκης, πρόεδρος του συλλόγου «Ο Κριτοβουλίδης»).

Οι Αρμένοι σήμερα

Οι Αρμένοι αντιστέκονται στο χρόνο. Διατηρούν την παλιά τους αίγλη και στους καιρούς μας γράφουν την δική τους ιστορία. Κάτω από το βαθύσκιο ιστορικό πλάτανο οι γεροντότεροι σήμερα διηγούνται τα περασμένα, ενώ οι νέοι αναζητούν δυνατότητες λειτουργίας διαφόρων επιχειρήσεων, προσαρμοσμένων στα νέα οικονομικά δεδομένα.

Η ομορφιά των Αρμένων με το παραδεισένιο φυσικό περιβάλλον αποτελεί εγγύηση για το μέλλον και πόλο έλξης πολλών επισκεπτών. Παραδοσιακές ταβέρνες δίπλα στις πηγές, κοινοτικοί χώροι υποδοχής του κοινού και εξοχικά κέντρα βρίσκονται σε ετοιμότητα για να τους υποδεχτούν και να τους φιλοξενήσουν. Η πολυβραβευμένη «Ελευθερόπολις» με το έμπειρο δημοσιογραφικό της κονδύλι και τους καταξιωμένους συντάκτες της ανιστορεί τα περασμένα αναγλά με την Αρμενιανή λεπτή ειρωνεία τα παράξενα και καταγράφει τα τρεχούμενα στο ρολόι του χρόνου.

Η συμβολή των πολιτιστικών φορέων

Ο σύλλογος Αρμενιανών Αττικής «Ο Κριτοβουλίδης» που ιδρύθηκε το 1979, έχει αναπτύξει έντονη πολιτιστική δράση και έχει τοποθετήσει στους Αρμένους επί προεδρίας Γεωργίου Φρεσκάκη την προτομή του βουλευτή Γεωργίου Μιχελογιάννη σε συνεργασία με την οικογένειά του. Έχει συμβάλλει στην ανέγερση μνημείου πεσόντων και στην τέλεση των αποκαλυπτηρίων του. Στην προσφορά του περιλαμβάνεται η τρίμηνη έκδοση επίσης της εφημερίδας «Ελευθερόπολις», για την οποία έχουν γραφεί πολλές επαινετικές κριτικές.

Ο πολιτιστικός σύλλογος Αρμενιανών Αττικής με πρόεδρο σήμερα το Γιάννη Τερεζάκη συνεχίζει την πολιτιστική του δράση με την κοπή της πίτας της πρωτοχρονιάς στην Αθήνα, με την οργάνωση χοροεσπερίδας στις Απόκριες και εκδρομών σε γνωστά αξιοθέατα. Με την πρωτοβουλία του ως πρόεδρου της Ομοσπονδίας και τη συμμετοχή των μελών - συλλόγων του Αποκόρωνα οργανώνει κάθε χρόνο στις 3 του Νοέμβρη την καθιερωμένη τριήμερη εκδρομή στη Σιάτιστα στην μνήμη του οπλαρχηγού Λεωνίδα Παπαμαλέκου και των λοιπών Μακεδονομάχων.

Στον Αποκόρωνα τα καλοκαίρια οργανώνει τον καθιερωμένο παναποκορωνιώτικο αρχιερατικό εσπερινό και συμμετέχει στις εκδηλώσεις των τοπικών συλλόγων και λοιπών φορέων του Αποκόρωνα που οργανώνουν στα χωριά τους. (πηγή: Γιάννης Χρ. Τερεζάκης, Πρόεδρος Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου Αττικής & Μέλος του Δ.Σ. της Παγκρητίου Ενώσεως).

Κρατούσε την σημαία ψηλά

γράφει ο Γιώργης Καπριδάκης

Φύτετε μουρέλα στα ογδόντα ντου ο μπάρμπα Βασίλης με τσι μαλιαρές κερούκλες, κι έσκαβε τους λάκκους με την σκαλίδα καλιά απ' ένα τριαντάρν... ένα μπόι βάθος το πήγαινε κι ένα φάρδος. Όσοι χωριανοί περνούσαν και τον έβλεπαν να δουλεύει ετσά αναντρανιστά, απορούσαν που το βρίσκει τόσο κουράγιο και δύναμη σ' αυτή την ηλικία.

-Ε Βασιλάκη ξεκουράζου κιόλας, ίντα να δα ο ζόρες σου να βολοκοπάς εδά στα γεράματα ούλη μέρα... κάτσε και μια ουλιά μη πάθεις πράμα με τόση φούρια.

-Ετούτα που λες χωριανάκι για την ηλικία, τα λένε τσι καφενέδες οι ντεμπέληδες... μα γω καλιά σκάφτω εδά παρά οντεν ήμουνε κοπέλι.

-Ναι αλλά θα προκάνεις τουλάχιστον να φάεις μια φέτα με λάδι; γι για το καντήλι σου γνοιάζεσαι;

-Κι αμέ δε θα προκάμω μωρέ κουζουλέ, όπως σε θωρώ και με θωρείς, άσε που θα βρούνε και τα κοπέλια μου πέντε ρίζες ελιές να μην το αγοράζουν.

-Χαράς το κουράγιο σου πάντως.

Έζησε μέχρι τα ενενήντα πέντε του με μυαλό ξυράφι, και τα μουρέλα του έγιναν θεριά, σαν τσι βασιλικούς από την καλή περιποίηση που τον έκανε... ίσαμε ένα λουράτο τσουβάλι κατέβαζε η κάθε ελιά κι όλοι είχαν να το πούνε στο χωριό για την κηπουρική του... θυμούμαι και κουβαλούσε με τον Μινώταυρο στην πλατεία κάτι χαλεπίσιες καρπούζες ταϊσμένες μόνο με κοπριά, 15 και 20 κιλά... σαν Γερμανικές μπόμπες ήταν...

Η χαρά μας ήταν να παίζουμε μαζί ντου πρέφα στο καφενείο τα βράδια, και

Στο καφενείο του χωριού μας από αριστερά: Λουράκης Μανώλης, Καβρουλάκης Μιχάλης, Καβρουλάκης Βασίλης, Χαλβαδάκης Βασίλης και Γιανναράκης Μιχάλης και στο βάθος περιχαρής ο καφετζής μας Μιχάλης Ορφανάκης. Ο Μανώλης Λουράκης με το Γιανναράκη ήταν αιώνιοι μονομάχοι στο «εξήντα έξι»!

Από αριστερά: Καβρουλάκης Μιχάλης, Καβρουλάκης Βασίλης και Γιανναράκης Μιχάλης εκτελώντας τα Χριστιανικά τους καθήκοντα.

να μας λέει ιστορίες από τα παλιά, από την κατοχή, από τα παιδικά του... ήταν ωραίος αφηγητής και μεγάλος χωρατατζής, αλλά πολύ αντίχριστος... δεν πίστευε ούτε στον θεό ούτε στον διάολο... επά έλεγε είναι η κόλαση, επαέ κι ο παράδεισος.

Ποτέ του δεν τον άκουγες να κάνει ακ και βαχ σαν γεροντής που ήταν, κι όταν τον πειράζαμε ότι θα έρθει κάνα βράδυ ο Άγιος Πέτρος να τον πάρει να πάνε άτα... δεν ίδρωνε το αυτί του μόνο γελούσε. Καλώς να ορίσει έλεγε να τον κεράσω και μία τζικουδιά...!!

Ένα πρωί ήρθε και τον πήρε στον ύπνο του. Έφυγε στα ενενήντα πέντε του, κρατώντας την σημαία των γηρατειών πολύ ψηλά...!!

Ο Κάραβος και η Κερά...

«Κάραβος» στην κρητική διάλεκτο σημαίνει το μεγάλο καράβι. Κάραβο ονομάζουν το βράχο από λευκό ασβεστόλιθο, μέσα στη θάλασσα ανάμεσα στις Καλύβες και την Κερά. Σύμφωνα με την τοπική παράδοση ο Κάραβος ήταν ένα πλοίο με Σαρακηνούς Άραβες, που πήγαιναν να λεπλατήσουν το παραθαλάσσιο μοναστήρι της Παναγίας της Κεράς (καταστράφηκε αργότερα από τους Τούρκους επειδή τροφοδοτούσε τους Βενετούς στη νησίδα της Σούδας) και η Παναγία το «λίθωσε». Από τότε μένει εκεί στα γαλαζοπράσινα νερά να αγναντεύει το πέλαγος.

Δεν ξέρω αν είναι έτσι τα πράγματα, ή αν η πανταχού παρούσα θαλάσσια διάβρωση έφτιαξε το «γλυπτό». Αυτό που ξέρω είναι ότι τον 9ο αιώνα, που οι Άραβες λεπλατούσαν τα παράλια της Κρήτης, πριν την κατακτήσουν γύρω στο 820 με 830, τουλάχιστον η εκκλησία (πιθανώς και η μονή) υπήρχε. Βρήκαμε τα λείψανά της πριν από μερικά χρόνια, μέσα στη νεότερη (19ος αιώνας) δίκλιτη εκκλησία της Παναγίας της Κεράς.

Πρόκειται για μια τρίκλιτη θολοσκέπαστη βασιλική με νάρθηκα, οι τοίχοι της οποίας σώζονται σε ύψος περίπου 1 μέτρο.

Τα θυμήθηκα αυτά με την ευκαιρία της πρόσφατης παρουσίασης του καλογραμμένου βιβλίου του φίλου παπά Μιχάλη Βλαβογιλάκη, «Καλύβες. Ιστορία-Μνημεία». Με τον παπά Μιχάλη συνεργαστήκαμε στενά από την πλευρά της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στην αποκατάσταση και ανάδειξη των εκκλησιαστικών μνημείων της Ενορίας των Καλυβών με την ευγενική χορηγία του γνωστού οικονομολόγου Μίνωα Τζομπανάκη. Τις εργασίες επέβλεψαν ο αρχαιολόγος Κώστας

Ψαράκης, η αρχιτέκτονας Μαριάννα Αγγελάκη, που συνέταξε και τη μελέτη και η πολιτικός μηχανικός Θεανώ Κοκκαλάκη. Και το αποτέλεσμα ήταν ικανοποιητικό. Χωρίς να εμποδίζεται η λατρευτική πράξη, αναδείχτηκαν-με ένα θα έλεγα τολμηρό για την Εκκλησία τρόπο-τα λείψανα του Πρωτοβυζαντινού ναού, που έζησε στο τοπικό υποσυνείδητο με την παράδοση του Κάραβου, ακόμη και αν είχε «εξαφανιστεί» για πολλούς αιώνες.

Μιχάλης Ανδριανάκης
Ιούλιος 2018

Ψάρι σούπα με μαγιονέζα σκορδάτη

Από το βιβλίο του Στέλιου Αναστασιάδη, Εκατό και... Χειμωνιάτικες Εναλλακτικές Συνταγές, εκδ. Εξάντας

Σημείωση για τη σχεδιασμένη συνταγή: Η παρακάτω σχεδιασμένη συνταγή είναι ίσως μια απ' τις καλύτερες που μπορείτε να εφαρμόσετε με τα ψαρικά που βρίσκουμε στις διάφορες αγορές, ακόμη και σε παραλιακές πόλεις.

Θέλω μ' αυτό να πω πως η φρεσκάδα, ιδιαίτερα των πιο ακριβών, δεν είναι πάντα τόσο σίγουρη. Εξάλλου, οι υψηλές τιμές των μεγάλων άσπρων ψαριών αναγκάζουν πολλούς να καταφεύγουν στα κατεψυγμένα, όταν πρόκειται για πρώτα ψάρια. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, η προσθήκη αυτής της έντονα αρωματικής σκορδάτης μαγιονέζας, εν μέρει στη σούπα και κυρίως σα χωριστή σάλτσα που συνοδεύει το ίδιο το ψάρι, εξαφανίζει τις όποιες ατέλειες των ψαρικών.

Σημείωση: Για όλες τις ψαρόσουπες ισχύει η αρχή: σ' 1 κιλό ψάρι αναλογεί το πολύ 1 lt. νερό. Και θα σας πρόσθετα πως, αν βάλετε λιγότερο, θα έχετε καλύτερα αποτελέσματα.

Ας «αποκωδικοποιήσουμε» την παρακάτω σχεδιασμένη συνταγή της ψαρόσουπας με μαγιονέζα σκορδάτη!

Υλικά:

- 1 ½ κιλό ψάρι σε φέτες
- 1 ή 2 καρότα
- 2 κλωνιά σέλινο
- 1 ματσάκι μάραθο
- 2 φύλλα δάφνης
- 1 κουταλάκι του γλυκού πιπέρι
- ¼ κουταλάκι του γλυκού ζαφορά
- 3 μεσαία κρεμμύδια
- 3 μεσαίες πατάτες
- 3 μεσαίες ντομάτες
- 1 ½ κουταλιά της σούπας λάδι

Εκτέλεση (ακολουθώντας την αρίθμηση που εικονίζεται στη συνταγή):

Σε μέτρια φωτιά, για 10 λεπτά τοιγαρίζετε κομμένα σε φέτες τα καρότα, το σέλινο, τα κρεμμύδια, τις πατάτες, τις ντομάτες και προσθέτετε και το λάδι.

Στη συνέχεια, σε μέτρια φωτιά, προσθέτετε ½ λίτρο νερό, το μάραθο, την δάφνη και το ψάρι. Όταν πάρει βράση, χαμηλώνουμε την φωτιά και αφήνουμε να βράσει για 15 λεπτά.

Δυναμώνουμε πάλι την φωτιά και προσθέτουμε την ζαφορά, το αλάτι και το πιπέρι, μαζί με 1 λίτρο νερό και το αφήνουμε να βράσει σε μέτρια φωτιά για 20 λεπτά.

Εν τω μεταξύ ετοιμάζουμε την μαγιονέζα. α. Ανακατεύουμε 2 αυγά με αλάτι και λιόλαδο. Αραιώνουμε με λεμόνι, καθώς πολυπάζει.

β. Το δέσιμο της σούπας. Σε δυνατή φωτιά αναμειγνύουμε λίγο νερό και κορν φλάουρ. Ανακατεύουμε σε μέτρια φωτιά 3-4 λεπτά για να πήξει λίγο. Προσθέτουμε 3 αυγά, ανακατεύουμε για 1 λεπτό και προσθέτουμε την μαγιονέζα ανακατεύοντας σιγά-σιγά. Στη συνέχεια σε χαμηλή φωτιά, χωρίς να πάρει βράση, ενοποιούμε μαγειρευμένα όλα μας τα υλικά μαζί για 2-3 λεπτά.

Καλή σας όρεξη!!

Μνήμη Όλγας Τριαρίδη-Φρεσκάκη Όλγα Τριαρίδη: Ο ξανακερδισμένος χρόνος

Ο συγγραφέας **Θανάσης Τριαρίδης** αποχαιρετά την αγαπημένη του θεία Όλγα-Τριαρίδη

Έφυγε στα 83 της χρόνια η Όλγα Τριαρίδη, η θεία μου η Όλγα. Ήξερε το ότι θα φύγει και το αντιμετώπισε -και αυτό- με υποδειγματική καρτερία, με χιούμορ, με διαρκή έγνοια να σε βαρύνει στο ελάχιστο με το επικείμενο τέλος της. Με διαρκή έγνοια να μην ξεχάσεις πως η ζωή είναι όμορφη και πρέπει να την ζεις μέσα στο φως, στην ομορφιά, στην ελευθερία και το μοίρασμα. Ήταν τόσο σπάνια που ποτέ της δεν επέτρεψε στην σκοτεινιά να την σκιάσει έστω και στο ελάχιστο: κι έμεινε για πάντα στο μυαλό όλων γεμάτη φως και χαμόγελο. Δεν ήταν στρωμένη η ζωή της Όλγας. Μοναχοπαίδι του κρητικού Στέφανου Φρεσκάκη, φρόντισε όσο λίγοι τους δικούς της, σπούδασε και απέκτησε σπάνια μόρφωση, έγινε μια από τις πιο ξεχωριστές δικηγόρους της γενιάς της. Από πολύ νέα έπλεξε την ζωή της με έναν θρύλο - γιατί αυτό ήταν για την γενιά του (και όχι μόνο) ο γιατρός Ντίνος Τριαρίδης του 114 και του 15%, του αντιδικτατορικού αγώνα, των διαρκών αγώνων μιας ολόκληρης ζωής, της ριζικής μεταρρύθμισης της Ιατρικής Σχολής του ΑΠΘ. Η Όλγα ακολούθησε τον Ντίνο σε όλα: στις φυλακές, στους εκτοπισμούς και τις εξορίες, στα δύσκολα χρόνια της πολιτικής μοναξιάς και στα χρόνια της επιβράβευσης - πάντοτε με το χαμόγελό της, την σεμνότητά της, την απερίγραπτη ευγένειά της, με το ανεπανάληπτο ήθος της. Στα τελευταία δεκαοχτώ χρόνια ήρθε στην οικογένειά της ο καρκίνος με όλη την απερίγραπτη δυσκολία που γεννά ετούτη η

αρρώστια: πρώτα της πήρε τον Ντίνο της, κατόπιν τον μεγάλο της γιο, τον ανεπανάληπτο Θανάση. Κι ύστερα εγκαταστάθηκε και στο δικό της σώμα - για μια τελευταία μάχη με σημαδεμένο το αποτέλεσμα. Και η Όλγα, παρά τα τρομερά χτυπήματα, έμεινε η ίδια: ολόφωτη, απίστευτα δοτική και γεμάτη αγάπη. Για τα παιδιά της που μένουν πίσω της, τον Στέφανο και τον Νικόδημο, για τα πέντε της εγγόνια, για όλη την οικογένειά που τόσο πίστεψε, για όλον τον κόσμο.

Θυμάμαι την Όλγα στα χρόνια της ανεπανάληπτης ευτυχίας στο πράσινο σπίτι της Μακραφού των παιδικών μου χρόνων. Θυμάμαι το γάργαρο γέλιο της, τις ατέλειωτες συζητήσεις μας μαζί με τον Ντίνο και τα ξαδέλφια, την διαρκή της νεότητα. Την έζησα από πολύ κοντά και στα δύσκολα. Θυμάμαι πως παρά τα τραγικά δικά της προβλήματα πώς κανείς δεν στάθηκε τόσο κοντά μας όσο αυτή στην μακριά πορεία της μαμάς μου και του μπαμπά μου προς το τέλος. Και μπορώ να το πω πως δεν συνάντησα πιο δίκαιο και πιο αξιοπρεπή και πιο σοφό άνθρωπο μέσα στον ανείπωτο πόνο του όσο αυτή. Από το πρωί διαβάζω για αυτήν στο Διαδίκτυο την λέξη «Κυρία» - ε ναι, η Όλγα ήταν πιο ο απόλυτος ορισμός της λέξης αυτής. Θα αρκούσε για την Όλγα κανείς να πει: «Η γυναίκα του Ντίνου». Ή: «Η μητέρα του Θανάση». Δύσκολα

μπορεί κανείς να αποσυνδέσει μια γυναίκα που υπήρξε σύζυγος και μάνα σε ετούτα τα δύο διαρκώς ολόλαμπρα και διαρκώς πυρωμένα αστέρια. Η ίδια θα συμπλήρωνε - και θα είχε δίκιο: «και μητέρα και του Στέφανου και του Νικόδημου». Μα η Όλγα ήταν και πολλά άλλα ακόμη για όλους μας. Στο «Αναζητώντας τον Χαμένο Χρόνο», σε εκείνο το τρομερό έβδομο βιβλίο, ο Προυστ

βάζει τον αφηγητή του να βλέπει τα ανισόπεδα πλακάκια της αυλής του πρίγκιπα του Γκερμάντ και έξαφνα να καταλαβαίνει το μεγάλο μυστικό: Ο χρόνος κερδίζεται με την επίγνωση της απώλειάς του, με την εγχάραξη του περάσματός του μέσα στην μνήμη. Είμαστε αυτά που χάνουμε - κι ο χαμένος χρόνος θα κερδηθεί όταν τον μετασχηματίσουμε μέσα μας σε μνήμη και αγάπη. Και έρχονται στις ζωές μας κάποιοι άνθρωποι θαρρείς προορισμένοι να στέκονται καταλύτες ετούτου του μετασχηματισμού της αγάπης.

Για όσους την γνωρίσαμε, για όσους είχαμε την σπάνια τύχη να μοιραστούμε μαζί της λεπτά και ώρες και ημέρες και χρόνια από ετούτη την μεγάλη ματαιότητα, η Όλγα Τριαρίδη ήταν, και θα είναι για πάντοτε, ο ξανακερδισμένος χρόνος μας.

Σημ «Ε»: η Όλγα πέθανε στη Θεσσαλονίκη, όπου και ετάφη, στις 3 Μαΐου 2022.

Αίτημα για μουσείο στους Αρμένους από τη Λαϊκή Συσπείρωση (ΛΑ.ΣΥ.) Αποκορώνου

Τη δημιουργία μουσείου στους Αρμένους «εκεί όπου ο ιστορικός πλάτανος δίπλα στις πηγές, υπήρξε τον δέκατο ένατο αιώνα επαναστατικό κέντρο της σκλαβωμένης Κρήτης», ζητά με ανακοίνωσή της η **Λαϊκή Συσπείρωση (ΛΑ.ΣΥ.) Αποκορώνου**.

Οι δημοτικοί σύμβουλοι **Νικήτας Μελισσάκης** και **Σταύρος Ζώης**, σημειώνουν πως «σε συγκέντρωση του χωριού με ιστορικούς και αρχαιολόγους προτάθηκε η δημιουργία

μουσείου σε αυτόν τον ιστορικό τόπο», όμως, «αντί αυτού ο δήμαρχος κ. Κουκιανάκης προγραμματίζει ένα μιτασιόν μουσείο σε ένα γραφείο. Και δεν φτάνει αυτό, αφού με αυτήν την ενέργεια, χειροτερεύει αντί να βελτιώνει την εύρυθμη λειτουργία του «βοήθεια στο σπίτι» που τόσα προσφέρει σε πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, πρόνοιας (σχετικά με την απειλή που κυκλοφορεί, ότι μην μιλάτε γιατί θα κλείσει τελείως

και θα πάει άλλου: έλεος!!!)».

Καταλήγοντας, οι δύο σύμβουλοι διαμηνύουν: «Απαιτούμε την δημιουργία μουσείου στον χώρο που διαδραματίστηκαν τα ιστορικά γεγονότα και το κόστος της απαλλοτρίωσης να βαρύνει το κράτος από τα λεφτά των φόρων μας. Να παρθεί πολιτική απόφαση με φαστ τρακ διαδικασία όπως γίνεται για τους επενδυτές. Απαιτούμε αναβαθμισμένη υγεία πρόνοια».

Συνέχεια από τη σελίδα 2

σύμπτωση: τελικά όσα ζώα έχουν νόστιμο κρέας για τον έναν ή τον άλλο λόγο δεν θεωρούνται ζώα συντροφιάς. Ακόμα και το κουνέλι που τώρα δύο δεκαετίες έχει μπει στα σπίτια μας σαν κατοικίδιο δεν είναι η ράτσα που έχουμε στις αυλές των σπιτιών στο χωριό.

Θα κλείσω όμως το κείμενο μου με τη συνέχεια της ιστορίας που παραθέτω

στην αρχή. Πέρασαν λίγες μέρες απ' την έκρηξη της μητέρας μου, η παρεξήγηση με τον πατέρα μου ξεπεράστηκε και η μάνα μπήκε στο πλοίο για το χωριό. Το τάισμα των ορνίθων το είχε αναλάβει ο πατέρας μου, όπως πάντα άλλωστε όταν η μητέρα μου κατέβαινε Κρήτη. Τα αβγά τους ήταν η αδυναμία του, αγόγγυστα άφηνε τη δουλειά για ν' ανέβει σ' αυτές. Μια μέρα που είχε ανέβει να τις ταΐσει τον ζήτησαν στο τηλέφωνο κι ανέβηκα να τον ειδοποιήσω.

Ο διάολος το είχε φέρει και την προηγούμενη μέρα μια αβαρία στην αποχέτευση του πλυντηρίου είχε γίνει αιτία να βραχούν κάπως το σάρι και το καλαμπόκι κι αυτά είχαν λίγο φουσκώσει. Τη στιγμή λοιπόν που ανοίγω την πόρτα τον ακούω να λέει ενώ τους έριχνε την τροφή τους:

- θα χρειαστώ κι εγώ λίγη κατανόηση σήμερα...!

Τερεζάκης Χρήστος του Ιωάννη

Θυμάμαι το παρελθόν Ενεργώ στο παρόν -Οραματίζομαι το μέλλον

Σε εκδήλωση στο Ίδρυμα Αγία Σοφία (ήμουν κι εγώ εκεί) με ομιλήτρια που κατάφερε και εισέβαλε στον εσωκόσμο μου τρεις λέξεις μεγάλες αξίες, **Σοφία-Πίστη- Ελπίδα**, που επηρέασαν στην πορεία μου. Το 2023, πατώντας τα 90 μου χρόνια τολμώ να γράψω την Βιοπορεία μου. Η θύμηση των τριών αυτών αξιακών λέξεων πολύ με επηρέασαν. Στο παρόν ενεργώ κατά δύναμη, κατά δύναμη σωματική και πνευματική. Οι πνευματικές δυνάμεις με κάνουν να οραματίζομαι το μέλλον. Αυτό προσπαθώ και με το σημεί-

ωμά μου να μεταδώσω. Το ίδρυμα Αγία Σοφία στον εθνικό δρόμο του Αποκόρωνα. Η «**Ελευθερόπολι**», εφημερίδα εκδίδεται από πρωταγωνιστές Αρμενιανούς, πολύ κοντά γεωγραφικά, πολιτιστικά και κοινωνικο-πολιτισμικά. Άνθρωποι δυναμικοί σε ιδέες και τόλμη τα ξεκίνησαν. Άνθρωποι με δυνάμεις αξιακές και οι συνεχιστές των. Η ζωή συνεχίζεται με κινδύνους εκφυλισμού της Ανθρωποκοινωνίας του μέλλοντος. Ευχαριστώ την «**Ελευθερόπολι**» που μου ανοίγει την πόρτα της φιλοξενίας κειμένων μου. Με ενθαρρύνετε στις προθέσεις μου

να είμαι ενεργός πολίτης στα χρόνια που θα ζω, στην 10ετία των 90 μου χρόνων.

Είμαι της λογικής:

Συνταξιούχος **ΝΑΙ**, γιατί το δικαιούμαι.

Απόστρατος από τα κοινωνικο-ανθρωπιστικά **ΟΧΙ**, γιατί έτσι πρέπει. Ας επιδιώξουμε να γινόμαστε πολλοί αυτής της λογικής.

Ευχαριστώ
2023, **Υπερήλικος,**
Παντελής Χίνος

Μάνα!!

Το παιδί,
παιδί του κόσμου
δικό σου και δικό μου.
Το παιδί,
η ψυχή της γης.

Ο άγγελος
μόνο που σου γνέφει, έλα.
Το βουνό που σε οδηγεί.
Μέγας, βαθύς ο ουρανός
που θα σε σκέπει.

Η θάλασσα που ανοίγεται.
Χαρωπός σου ο κάμπος να χαθείς.
Ο παλμός,
η λαχτάρα της ζωής.
Η ανθερή αγκαλιά της Άνοιξης.

Κι όμως, ο Μάρτυρας!...
με μαρτύρια φοβερά, φρικτά
που σε κόβει στο μέτρημα.
Πως ν'αρνηθείς πως φταις,
στις ανοιχτές πληγές,
στα κακοτράχαλα-κοφτερά βράχια,
στους γκρεμούς του από κάτω
πάλι κρύβεσαι. Μάνα!!

Αδύνατον ν'ανατραπείς.
Αδύνατον να κλονιστείς-
(τί σου 'χουν ξεχάσει),
κρίνο το πρόσωπο που μεταλλάσσει-
πόντο-πόντο, πως ρέει
σε κόκκους χώμα, προς τη γη.

Κι ήταν θλιβερά απ'την αρχή
μάνα μόνη

μοναδικά πραγματική
μέχρι την άνυδρη πνοή
σιμά κι έγιναν ένα.

Κι εκεί: Μάνες-Μπτέρες
Πατριάρχες κι Αφέντες...τόσοι...
εσείς κι εμείς
παντού της γης άνθρωποι
-τόσο ωραία και δίκαια-
κάντε -λοιπόν-χώρο:
πόση ανθρωποφαγία
θα χωρέσει
ξανά
για το τραπέζι μας!

Πάντα ελπίζουμε στα καλύτερα!
Απρίλης 2022
Έλση Παυλάκη

Μνήμη Αντώνη Κουρομιχελάκη

Γνωριστήκαμε το 1977 όταν γνώρισα και την αδελφή του την Άννα, με την Άννα παντρευτήκαμε το 1981 και είμαστε μαζί από τότε. Αδελφό δεν είχα εγώ, είχα δύο αδελφές και απόκτησα ένα πραγματικό αδελφό. Δεν μπορείς να θυμηθείς τα τόσα που προσέφερε σε εμένα, στα παιδιά μου, τον Γιάννη και τον Σπύρο. Παρών παντού στις ανάγκες μας στα δύσκολα και στις χαρές μας. Γονιός και σύζυγος πρότυπο με αγάπη για τα παιδιά του την Μαρία και την Δήμητρα να σπουδάσουν και ευτυχώς πρόλαβε να τα δει έστω και μερικώς αποκατεστημένα.

Η έλευση του εγγονού μου για τον Αντώνη ήταν πολύ μεγάλη χαρά και περίμενε αυτό το καλοκαίρι να τον δει να παίζει στην αυλή, που με δική του παρότρυνση

ήθελε να την φτιάξουμε να μη πέφτει το παιδί.

Η αγάπη του για το χωριό που γεννήθηκε και μεγάλωσε μεγάλη αλλά την μοιραζόταν με το χωριό της γυναίκας του στο Μάλεμε τρεις μέρες τις στους Αρμένους και τρεις μέρες στο Μάλεμε δεν ήθελε να αδικήσει κανέναν. Με τις αδελφές του δεν θυμάμαι να είχε διαφωνήσει ποτέ, είχε και στις δύο αδυναμία. Οι γείτονες και στους Αρμένους και στο Μάλεμε δεν υπήρχε κανείς που να μην τον έχει αγαπήσει και εκτιμήσει. Φεύγοντας τόσο άδικα άφησε

ένα τεράστιο κενό σε όλους μας και θα μείνουμε με ζωντανή την μνήμη του να μας συντροφεύει πάντα

Κώστας Τσατσαρώνης
σύζυγος Άννας Κουρομιχελάκη

Συνέχεια από τη σελίδα 3

Μα και τίποτα δε σταματούσε τον Φόρεστ Καμπ, άλλωστε είχε ξεκινήσει το τρέξιμο!

Λίγα θυμούμαι από όλη αυτήν την 5ετία! Όσα επέτρεψα να θυμούμαι. Όλα τα υπόλοιπα τα 'κλεισα βαθειά στο ντουλάπι το πιο κρυφό της μνήμης και το κλειδί το πέταξα μακριά, πέρα, κανείς να μη το βρει και ανοίξει κι έρθουνε πάλι οι εφιάλτες. Έμειναν λιγοστά, μα πονάνε σαν αγκάθια και εξηγούνε το «πώς» και το «γιατί» μου! Έμεινε και η κούκλα μου η πλαστική, που τη βασάνιζα κάνοντάς της ενέσεις σε όλο το κορμάκι και στο πρόσωπο ακόμα, υπάρχει στο πατρικό μου σε θέση ζηλευτή. Να 'ναι άραγε αυτή η τρομαχτική εμπειρία, η αιτία που έγινα γιατρός; Και το ότι είμαι ζηλιάρη και γινατσίαρα;

Κι αν τώρα γράφω κάποια λιγοστά, είναι γιατί θέλω να πιστέψω κι εγώ, ότι μου οφείλονται 5 χρονών βήματα, τα διεκδικώ σαν δικαίωμα μου, οπότε δικαιολογημένη η βιασύνη μου στο περπάτημα και δικαιολογημένη η λαχτάρα μου να ανεβαίνω πάλι στη Μαδάρα, όταν κατεβαίνω στα πάτρια.

Γεννήσεις

Η **Νανά Νικολάου**, κόρη της αείμνηστης Μαρίας Ιωάννη Τσιτσιρίδη - Νικολάου και ο **Γιώργος Λάφης**, έκαναν το πρώτο τους παιδί, ένα γλυκύτατο κοριτσάκι, το Σάββατο 4 Φεβρουαρίου 2023. Ευχόμαστε, ολόψυχα, να τους ζήσει!

Η **Υακίνθη Παπαδάκη** και ο **Νίκος Ζανιδάκης** υποδέχτηκαν το πρώτο τους παιδί στις 20 Μαρτίου 2023, ένα υγιέστατο αγοράκι. Η Υακίνθη είναι κόρη του Μανώλη Παπαδάκη και της Χριστίνας Γογονάκη. Να τους ζήσει!

Οι νέοι αναγνώστες της «Ελευθερόπολις»

Από τη σελίδα του Νικητάκη Ορέστη στο facebook με σχόλιο «Από τώρα μπαίνει στο κλίμα το παιδί μας»

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας. Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Δεωνά Αβέρκιο	20€
Χίνο Παντελή	100€
Τερεζάκη Κουναλάκη Αναστασία	20€
Ανώνυμο	50€
Παπαδάκη Γεώργιο του Χαραλάμπους	40€
Μαρινάκη Μιχάλη	20€
Παπαδάκη Λευτέρη	40€
Σταθάκη Στέλλα	50€
Νικολάου Δημήτρη	40€
Πατεράκη Μαριάννα	20€

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό GR9001101560000015676103433 της Εθνικής Τράπεζας δηλώνοντας στην τράπεζα το όνομά σας, ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακίρακις Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 210-9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.

Μπροστά στο μπακάλικο των Σκανδάληδων, εικονίζονται από αριστερά οι αείμνηστοι Παπα-Μανώλης Νικολακάκης, Βαγγέλης Σκανδάλης, Γιάννης Ροκάκης, Γιώργος Μπουτσαράκης και όρθιος - ευθυτενής ο Μιχάλης Πολυχρονάκης.

Φωτό: Φάνης Μανουσάκης από την φωτογράφιση του χωριού με τη φροντίδα του Συλλόγου Αρμενιανών «Ο Κριτοβουλίδης», το 2000.

Γαλάζιες Σημαίες

Η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) ανακοίνωσε την βράβευση με το διεθνές βραβείο ποιότητας «**Γαλάζια Σημαία**» 617 ελληνικών ακτών, 18 μαρινών και 6 τουριστικών σκαφών δεκαοκτώ, με την Ελλάδα να κατέχει και πάλι την 2η θέση παγκοσμίως ανάμεσα σε 52 χώρες. Πρώτος στην Ελλάδα αναδείχθηκε ο νομός Χαλκιδικής, με 94 σημαίες, ενώ «πρωτα-

θλητής» νομός στην Κρήτη είναι το Λασιθί.

Η αναγγελία των βραβευμένων με τη Γαλάζια Σημαία ακτών, μαρινών και τουριστικών σκαφών της χώρας μας πραγματοποιήθηκε στην **Γεωργιούπολη Αποκορώνου Χανίων**, στην ακτή του ξενοδοχείου **Pilot Beach Resort**, σε δύο φάσεις. Το πρώι πραγματοποιήθηκε εκδήλωση εκπαιδευτικού χαρακτήρα στην βραβευμένη παραλία, με τη

Επιτυχίες

Πρώτη νίκη κατέκτησε στο Παγκρήτιο πρωτάθλημα 2023 στο Ηράκλειο ο Αλέξανδρος - Γεώργιος Αλβανός στην κατηγορία 16 χρόνων και 60 κιλά. Του ενχόμαστε πάντα επιτυχίες!

συμμετοχή περισσότερων από εκατό παιδιών και εκπαιδευτικών από σχολεία της περιοχής. Τα παιδιά συμμετείχαν σε διαδραστικά εργαστήρια και παρακολούθησαν ναυαγιοσωστική επίδειξη από την Ναυαγοσωστική Σχολή Θεοδωρακάτος και Σία ΕΕ.

Το μεσημέρι ακολούθησε η δεύτερη φάση της εκδήλωσης, στον ίδιο χώρο και περιλάμβανε την ανακοίνωση των βραβευμένων ακτών, μαρινών και τουριστικών σκαφών, παρουσία πολλών εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης και φορέων του Τουρισμού.

Αναλυτικά οι Γαλάζιες Σημαίες στο Δήμο Αποκορώνου

Αλμυρίδα, Γεωργιούπολη/Corissia Hotels, Γεωργιούπολη/Corissia Princess, Καβρός/Anemos, Καβρός/Eliros Mare, Καβρός/Georgiopolis Resort, Καβρός/La Mer Resort, Καβρός/Mythos Palace, Καλύβες Ξυδά, Κνανή, Μαϊστράλι, Περαστικός/Mare Monte, Περαστικός/Pilot Beach.